

හත්ථනගල්ල විහාර වංසයා

ධම්මවිවය

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

1.

ස්නෙහුත්තරාය හදයා මලමල්ලිකාය,
පජ්ජාලිතො මතිදසාය ජිනජ්ජදීපො;
මොහණ්ඩකාරමබ්ලං මම නීහරන්තො,
නිව්චං විභාවයතු වාරු පදත්ථරාසිං.

2.

ලඬකාහිසිත්තවසුධාධිපතීසු රාජා,
යො බොධිසත්තගුණවා සිරිසඬ්ඝබොධි;
තස්සාතිවාරු වරියා රචනාමුබ්බත,
වක්කාමි හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසං.

3.

බ්‍රහ්මත්වයෙනනුගතත්ථමනොමදස්සී,
බ්‍යාතෙන සබ්බයතිරාජධුරණ්ඩරෙන;
වායාපාරිතොහමිතිභානුගතං කථස්ද්ව,
නිස්සාය පුබ්බලිඛිතංවිධ වායමාමි.

4. අර්ණථ සුගතාගමසුධාපගානිද්ධොතකුදිට්ඨිවිසකලඬිකාය ලංකාය
භගවතො අඬිගිරසස්සමභානාගවනුය්‍යානෙ සමිතිසමාගතයක්ඛ
රක්ඛසලොකවිජයාපදානස්ස සිද්ධක්ඛෙන්තභූතො
සිහලමහිමණ්ඩලමණ්ඩනාය මානො විවිධරතනාකරොපලක්ඛමානමහග්ග්ගමණි
හෙදො මණි හෙදො නාම ජනපදො.

5.

ලද්ධාන සත්ථු වරණඬිකමනස්සද්දලබ්භ,
මානණ්දිනා සුමනකුට්ඨිලුච්චයෙන;
උස්සාපිතා විජයකෙතුමතල්ලිකෙව,
සුද්ධොරුවාලුකනදී යමලඬිකරොති.

6.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

ලඬිකාය යක්ඛගණනීහරණ ජීනස්ස,
වම්මාසනුග්ගනහුනාසනඵස්සදාහා;
සංසාරරක්ඛසවපුබ්භවබුබුලංච,
යස්මිං විහාති මහියඬිගණ ථූපරාජා.

7.

සදාමනොසාය මහාපගාය,
පානීයපානාය සමොසටානං;
සමුව්චයො සාරදවාරිදානං,
නුනං ගතො ථාවරථූපරූපං.

8.

තස්සාපගාය විමලම්බුනි දිස්සමාන,
මාලොලවිචිතරලං පටිබ්බිඛරූපං;
භොගෙහි වෙධීය නිජං භවනං එණිහි,
පුජත්ථිකෙහි විය රාජති නියමානං.

9. තස්ස මහියඬිගණ මහා විහාරස්ස පරියන්තගාමකෙ සෙලාභයො නාම
බත්තියො පටිවසන්තො පුත්තං පටිලහිත්වා අඬිගලක්ඛණපාඨකානං දස්සෙසි
තෙ තස්ස කුමාරස්ස අඬිගලක්ඛණානි ඔලොකෙත්වා “අයං කුමාරො
බමකසත්තො නභොති. ධඤ්ඤපුඤ්ඤලක්ඛණසම්පන්නො, සකලමපි
සිහළදීපං එකච්ඡත්තං කරිත්වා මහත්තමහත්තානි අච්ඡරියබ්භූතානි
මහාවීරවරිතානි දස්සෙස්සති”ති ව්‍යාකරිංසු.

10. තතො සෙලාභය බත්තියො පුත්තස්ස අභිසෙකාදිසම්පත්තිං සුත්වා
කොට්ඨපත්තපමොදපරවසොපි තස්මිං කාලෙ අනුරාධපුරෙ රජ්ජං කාරයතා
“වොහාරතිස්සමහාරාජතො කදාපි කෙච්ඡි උපද්දවො ජායිස්සතීති.
ජාතපරිසඬිකොතං කුමාරමාදාය මහියඬිගණමහාවිහාරෙ බොධි අඬිගණ
පරිත්තග්ගෙ සන්නිපතිතස්ස නණ්දමහාථෙරපමුඛස්ස මහාහික්ඛුසඬිසස්ස
මජ්ඣිමනිකායෙ නිපජ්ජාපෙත්වා “එසො මෙ හන්තෙ කුමාරො මහාසඬිසස්ස ච මහා
බොධිපාදස්ස ච සරණං ගච්ඡති තං සබ්බෙපි හදන්තා රක්ඛන්තු සඬිසබොධි
නාමකො වායං භොතු”ති මහාසඬිසස්ස ච බොධි දෙවතාය ච නිය්‍යාදෙත්වා
පටිජග්ගන්තො කුමාරස්ස සත්තවස්සික කාලෙ කාලමකාසි.

11. අථ මාතුලො නණ්දමහාථෙරො කුමාරකං විහාරමානෙත්වා
පටිජග්ගන්තො තෙපිටකං බුද්ධවචනං උග්ගණ්භාපෙත්වා බාහිරසත්ථෙසු ච

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

පරමකොවිදං කාරෙසි. සඨසබ්බොධිකුමාරොපි කතාධිකාරත්තා
තික්ඛපඤ්ඤත්තා ච ඤාණවිඤ්ඤාණසම්පත්තො භුත්වා වයඡ්පත්තො
ලොකස්ස ලොවනෙහිනිපියමානාය රූපසම්පත්තියා සවඤ්ජලිපුටෙහි
අස්සාදියමානසදාචාරගුණ සම්පත්තියා ච පත්ථ ට යසොසොසො අහොසි.

12. කිමිහ බහුතා? - කාදම්බිනී කදම්බතො
සිනිද්ධනීලායතගුණංධම්මිල්ලකලාපෙ, පරිපුණ්ණහරිණඨිකමණ්ඩලතො
හිලාදකරපසාදසොම්මගුණං මුඛමණ්ඩලෙ වාමීකරපිංජරකම්බුවරතො
මෙදුරොදාරබණ්ඩුරභාවං ගීවාචයවෙ, කල්‍යාණසිලුවචයතො සංභත විලාසං
උරත්ථලෙ, සුරසාධිසාබතො පීචරායතලලිතරූපං කාමදානපදානද්ව
බාහුයුගලෙ, සමදගණ්ධසින්ධුරතො ගමනලීළ්භං කරාකාරද්ව හත්ථියුගලෙ,
චාරුතරථරුවිරොවමානවාමීකරමුකුරතො තදාකාරං සජාණුමණ්ඩලෙ
ජඨසයුගලෙ, නිච්චා සීතකමලා කමලතො රත්තකොමළදලසිරං වරණයුගලෙ
ආදාය යොජයතා පාරමිතාධම්මසිජ්ජිතා නිම්මිතස්ස
පරමදස්සනීයගරූපවිලාසස්ස තස්ස අත්තභාවස්ස
සංවණ්ණනාගන්ථගාරවමාවහති.

13.
දෙහෙ සුලක්ඛණයුතෙ නවයොබ්බනඨිඨෙ,
තස්සුජ්ජලෙ ච පසමාහරණොදයෙන;
කා චණ්ණනා කමලරූපිනි ජාතරූපෙ,
ලොකුත්තරං පරිමලං පරිතො වහන්තෙ.

14.
දොසාරයො හදයදුග්ගපුරෙ විජිත්වා,
තත්ථාහිසිච්ච සුහදං විය ධම්මභූපං;
අත්ථානුසාසනිම්මස්ස වදං ගිරාය,
තත්ථජ්ජවත්තයි සුධි නිජකායකම්මං.

ඉති රාජකුමාරුජ්ජත්ති පරිච්ඡෙදො පඨමො.

15. අපේකදා මාතුලමහාපේරා වයඡ්පත්තං සිරිසඨසබ්බොධි කුමාරං
ධම්මසවනාවසානෙ ආමන්තෙත්වා එවමාහ, “කුමාර! මහාභාගධෙය්‍ය! ඉදානි
ත්වමසි අධිතසුගතාගමො, විදිතසකල බාහිරසත්ථො.
චතුබ්බිධපණ්ඩිච්චකොට්ඨපත්තො, තථාපි අභිමානධනෙ ඛත්තියකුලෙ ජාති,
සබ්බපත්ථව්‍යාපිතා යොබ්බනවිලාසෙන සමලඨිකතං සරීරං, අජ්ජට්ඨා රූපසිරි,

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

අමාත්‍ය සං බලඤ්චෙති මහතීය බලවනණ්ථ පරම්පරා'සබ්බාඅවිනයාන මෙකෙකම්පි තෙසමායතනං කිමුත සමවායො? “යෙභුයොන සත්ථසලිල වික්ඛාලනාති නිම්මලාපි කාලුසියමුපයාති බුද්ධී, අනුජ්ඣිතධවලතාපි සරාගාඵව හවති නවයොබ්බනගබ්බිතානං දිට්ඨී, අපහරති ච වාතමණ්ඩලි කෙව සුක්ඛපණ්ණං උබ්බතරජො හන්ති අතිදුරමත්තනො ඉච්ඡාය යොබ්බනසමයෙ පුරිසං පකති. ඉණ්දියහරිණහාරිනී සත්තමතිදුරන්තාය මුපහොගම්ගතණහිකා තස්මා අයමෙවානස්සාදිත විසය රසස්ස තෙ කාලො ගුරුපදෙසස්ස. මදනසරජපහාරජජරිතෙ හදයෙ ජලම්ච ගලති ගුරුනමනුස්සානං අකාරණංඡවති දුජ්ජකති නො කුලංවා සුතං වා මනයස්ස වණ්දනජපහවොනදහති කිං දහනො? කිංවාපසමහෙනුනාපි නාතිවණ්ඩතරො හවති වඩබානලො සලිලෙන, තස්මා ගාල්හතර මනුසාසිතබ්බොසි.

16. අපගතමලෙ හි මනසි ඵලිකමණ්ණිති විය රජනිකරමයුබාපවිසන්ති, සුබමුපදෙසගුණා, ගුරුවචනමමලම්පි සලිලම්ච මහන්තං ජාතිමුපජනයති සවනහතං සුලම්ච අහබ්බස්ස, හබ්බස්සතු කරිනො විය සබ්බාහරණමානනසොභාසමුදයමධිකතර මුපවහති, අනාදිසිද්ධ තණ්හාකසායිතිණ්දියානුවරඤ්චි විත්තං නාවහති කන්තාමානත්ථං, තස්මා රාජ කුමාරානඤ්ච යතීනඤ්ච සතිබලෙන ඉණ්දියවිජයො දිට්ඨධම්මිකසම්පරායිකම්බිලං කලායාණජාතමුපජනයති, ඉණ්දියවිජයො ච සම්භවති ගුරුබුද්ධොපසෙවාය තබ්බවනමවිරාධෙන්වා පටිපජ්ජතො, තස්මා තයා ආපාණපරියන්තං චත්ථත්තයසරණපරායණතා න පහාතබ්බා.

න රාගාපස්මාරවිබොධනං විසයදහනසලිල සංසෙවනං කාතබ්බං, පස්සතු හි කලායාණාහිනිවෙසි චක්ඛුණ්දියලාළන පරවසස්ස සලහස්ස සමුජ්ජලිත දීපසිබාපතනං සොතිණ්දිය සුබානුයුත්තස්ස තරුණ හරිණස්ස උසු පාතසම්මුඛිභවනං සාණ්ණ්දිය පරවසස්ස මධුකරස්ස මදවාරණකණ්ණකාලහන්තං රසනිණ්දියතජ්ජණවාසනිනො පුටුලොමස්ස බලිසාසාසවාසනං ඵස්සිණ්දියානුභවනලාලසස්සමතඨගජස්සවාරිණි බණ්ඩනාපායං ඉමෙහි ඉණ්දියෙහි මිලිතෙහි ඵකස්ස කාමිනො සදිදෙව පඤ්චන්තං, විසයරසානමුපසෙවාය පත්තබ්බං මහන්තං දුක්ඛජාලං කථමුපවණ්ණයාම? ඉමානි ච සුභාසිතානි පච්චවෙක්ඛතු අනුක්ඛණං විචක්ඛණො.

17.

නාගාරිකං සුබමුදික්ඛති කිඤ්චි ධීරො,
ජානාති දෙහපටිජග්ගනමත්ථතොවෙ;

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

සංසෙවතොපි යුවතිං රතිමොහිතස්ස,
කණ්ඩුයනෙ විය බනස්ස සුබාහිමානො.

18.

කො සෙවෙය්‍ය පරං පොසො අවමානං සහෙය්‍යවච,
න චෙ කලත්තනිගළං යදි දුක්ඛනිබණ්ඩනං.

19.

ආකඨ්ඨමානා විසිඛා ස්මිපං,
පරම්මුඛායෙව සදා පචත්තා;
දුරම්පි ගච්ඡන්ති ගුණං විභාය,
පචත්තනං තාදිසමෙව ටීන.

20.

අසන්ථුතං තා පුරිසම්පි අන්තො,
කරොන්ති ආදායකතාව හිත්ති;
නෙත්තිං සචල්ලී විය හණ්ඨගාපි,
දසාසු සබ්බාසු ච සඨිකනීයා.

21.

අන්තොරුද්ධා බහිද්ධාපි නිස්සාසා විය නාරියො,
කරොන්ති නාසමෙවස්ස කොධිමාතාසු විස්සසෙ.

22.

මානස පාපසංනින්නං අපායා විචටා නනා,
සමන්තා පාපමිත්තාව මොක්ඛො සබ්බහයාකථං.

23. අපි ච හදයතරුකොටර කුටීරො කොධ කුණ්ඩලීන කදාවි බහි
කාතබ්බො. අපි තු'තිතික්ඛාමන්තෙන අවිජ්ඣණ්දන්තං උපනෙතබ්බො.

24.

සතං තිතික්ඛාකචචෙ විගුණ්ඨිතා,
සියුං දුරාලාපබගා බලානං;
සභාපසංසාකුසුමත්ත මෙතා,

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

නිබ්භ්ඤ්ජරො තා ගුණ මාලිකාය.

25.

ලොකාධිපතිවං විප්පලෙධනෙ ව,
මනොනුකූලෙ තනයෙ ව දාරෙ;
ලද්ධාපි යායෙති න ජාතු තිතති,
බාධෙතු සාතං න පපඤ්ච තණ්හා.

26.

වණ්ණජපසාදා යස්සා සුබාව,
ධනා ව භායන්තුප ජීවිකාව;
යෙනාහිභූතාරිපුනෙව සත්තා,
දොසග්ගි සො තෙ හදයං ජහාතු.

27.

බෙදො විපත්තීසු පටිකිරයා න,
තස්මා න දීනජප කතිං භජෙය්‍ය;
පඤ්ඤානුයාතං වීරියං වදන්ති,
සබ්බත්ථ සිද්ධිග්ගහණග්ගහණං.

28.

ව්‍යාපාරා සබ්බභූතානං සුබත්ථාය විධියරෙ;
සුබඤ්ච න විනා ධම්මං තස්මා ධම්මපරො භවා'ති.

29. එවමාදිකං සප්පුරිසනීතිපථං ආදිසන්තෙ මහාථෙරෙ තෙන
කල්‍යාණධම්මෙන අසොතබ්බතානාදරියරචිතභුකුටික මුඛෙන වා
දිසාවික්ඛිත්තවක්ඛුනා ව අභඬිකාරපරවසෙන ගජනිමිලිතමුඛිභාවයතා වා
අත්තනො පඤ්ඤාධික්ඛෙපමිව ආවිත්තයතා
චුළාවිනිහිතකොමළඤ්ජලිපුටෙන තන්තින්තෙන, තප්පොණෙන සිරසා ව පිති
සමුදිත සාධුවාදවිකසිතකපොලෙනමුඛෙන ව. සකලාවයවචිත්ථටරොමඤ්ච
කඤ්චුකිතෙන දෙහෙන ව භූමියං නිපජ්ජිත්වා දීඝජපමාණ පමාණ
මාවරත්තාමග්ගඵලලාභතොවිය විසිට්ඨතරං පමුදිතමාවිකතමාසි.

ඉති අනුසාසන පරිච්ඡෙදො දුතියො.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

30. තතො පටියාය යථාචුත්තපටිපදං අවිරාධෙත්වා සමාවරණෙන සන්තුට්ඨො තස්ස සඬ්ඝබ්බොධි සමඤ්ඤං ගොපෙතුකාමො මාතුලමහාථෙරො ධම්මිකොති වොහාරං පටියපෙසි.

31. ලක්ඛණපාඨකානං වචනං සද්දහන්තො භාගිනෙය්‍යං පබ්බජිතුකාමමපි අපබ්බාපෙත්වා “ඉධ වාසතො අනුරාධපුරෙ වාසොයෙව කුමාරස්ස යොගක්ඛෙමාවහො, පුඤ්ඤානුරූපෙන ඡායමානස්ස විපාකස්ස ව ධානං හොති, මහාවෙනියස්ස චත්තපටිචත්තසමාවරණෙනව මහන්තො පුඤ්ඤක්ඛණ්ධො සම්පජ්ජිමාති”ති මඤ්ඤමානො තං කුමාරමාදාය ගච්ඡන්තො අනුරාධපුරං ගන්තුකාමො නික්ඛමි. සඬ්ඝනිස්සොගොධාහයොති ව ලම්බකණ්ණා රාජ කුමාරා අපරෙපි දූවෙ තස්ස පංසුකීළනතො පටියාය සභායානෙන කුමාරෙන සද්ධිං නික්ඛමිංසු තෙ තයො කුමාරෙ ආදාය ගච්ඡන්තො මහාථෙරො පුරෙතරමෙව අනුරාධපුරං පාවිසි. මහාථෙරමනුගච්ඡන්තෙසු තෙසු කුමාරෙසු ජෙට්ඨො සඬ්ඝනිස්සො මජ්ඣිමො සඬ්ඝබ්බොධි කනිට්ඨො ගොධාහයොති තෙ ථෙරං පච්ඡන්තො අනුගච්ඡන්තා තයොපි පටිපාටි යා තිස්සවාපියා සෙතුමත්ථකෙන ගච්ඡන්ති.

32. තත්ථ සෙතුසාලාය නිසින්තො කොචි අණ්ධොවිචක්ඛණො තෙසං තිණ්ණන්තං කුමාරානං පදවිඤ්ඤාසද්දං සුත්වා ලක්ඛණානුසාරෙන උපපරික්ඛිපිත්වා “එතෙ තයොපි සිහළදීපෙ පටවිස්සරා භවිස්සන්ති”ති තත්ථ නිසින්තානං ව්‍යාකාසි. තංවචනං පච්ඡා ගච්ඡන්තො ගොධාහයො සුත්වා ඉතරෙසං ගච්ඡන්තානං අනිවෙදයිත්වා පච්චාගමිම “කතමො චිරං රජ්ජං කාරෙස්සති? වංසට්ඨිතිඤ්ච කරොති”ති? පුච්ඡිත්වා පච්ඡිමොති චුත්තෙ භට්ඨපභට්ඨො උදග්ගදග්ගො සිසතරං ආගමිම තෙහි සද්ධිං ගච්ඡන්තො තිඛිණ මන්තිතාය ගම්භීරභාවතො ව කඤ්චි අජානාපෙත්වා අන්තොපුරං පාවිසි. තෙ තයොපි පතිරූපෙ නිවාසෙ වාසං ගණ්හිංසු.

33. අථ කනිට්ඨො “එතෙ ද්වෙපි අප්පායුකත්තා රජ්ජෙ පතිට්ඨිතාපි න චිරං ජීවන්ති කිර අභමෙව තෙසං රජ්ජං දූපෙස්සාමි”ති තදනුරූපෙන උපායෙනපටිජ්ජන්තො තෙසං රජ්ජලාභාය උපායං දස්සෙන්නො අභිණ්භං මත්තෙති. ජෙට්ඨොපි තස්මිං අතිපියාසමානො තෙනොපදිට්ඨමෙව සමාවරන්තොරාජානං දිස්වා ලද්ධ සම්මානො සබ්බෙසු රාජකිච්චෙසු පුබ්බඛගමො හුත්වා න චිරස්සෙව රාජවල්ලභො අහොසි? තස්මිං කාලෙ රජ්ජං කාරෙන්නො විජය රාජා නාම ඛත්තියො තස්මිං පසන්තො සබ්බෙසු රාජකිච්චෙසු තමමෙව පධානභූතං කත්වා සෙනාපතිං අකාසි.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

34. ධම්මිකො පන රජ්ජෙන අනත්ථිකතාය රජ්ජලාභාය විත්තම්පි අනුජ්ජාදෙන්වා කෙවලං මහාථෙරස්ස අනුසාසනමත්තෙනෙව රාජපට්ඨානවෙලායං අනුවරණමත්තමාවරන්තො රාජගෙහං පවිසිත්වා තතො තෙහි සද්ධිං නික්ඛම්ම සායං මහා ථෙරස්ස විහාරෙයෙව වසන්තො අත්තනො ධම්මිකානුට්ඨානං අභාපෙත්වා මහාවෙතියො පට්ඨානගිලානුපට්ඨානාදිකං අනවජ්ජ ධම්මංවරන්තො කාලං චිතිනාමෙති.

තදා සඬ්ඝනිස්සො සකලරජ්ජඤ්ච පුරඤ්ච අත්තනොහත්ථගතං කත්වා එකස්මිං දිනෙ ලද්ධොකාසො රාජානං අන්තොභවනෙයෙව ගොඨාභයෙන මාරාපෙත්වා සයං රජ්ජෙ පතිට්ඨති.

ඉති අනුරාධපුරජ්ජවෙසපරිච්ඡෙදො තතියො.

35. අථ ගොඨාභයො ධම්මිකං අනිච්ඡාමානම්පි සෙනාපතිට්ඨානෙ යපෙත්වා ආයතිං අපෙක්ඛමානො සයං භණ්ඩාගාරිකො අභොසි. අථ සඬ්ඝනිස්සො රාජා බහුං පුඤ්ඤ්ච අපුඤ්ඤ්ච පසවන්තො ජම්බුවලපාකකාලෙ සසෙතො සාමච්චො සභොරොධො අභිණ්භං පාචින දෙසං ගන්ත්වා ජම්බුවලානි බාදති. රඤ්ඤො යෙභුයොන ගමනා ගමනෙන උපද්දුතා රට්ඨවාසිනො රාජපභොගාරගෙසු ජම්බුවලෙසු විසං යොජෙසුං. අථ සො සඬ්ඝනිස්සො රාජා තෙන විසෙන තත්ථෙව කාලමකාසි.

36. අථ ගොඨාභයො අණ්ඩවිචක්ඛණස්ස වචනං අනුස්සරන්තො අනුක්කමෙන රජ්ජං දාපෙත්වා පච්ඡා අභං සුජ්ජතිට්ඨො භවිස්සාමි'ති මඤ්ඤමානො සාමච්චො සසෙතො සඬ්ඝබොධිකුමාරං රජ්ජෙන නිමන්තෙසි. සො තෙමිස මහාබොධිසත්තෙන දිට්ඨාදීනවත්තා රජ්ජසුඛාපරිච්චාගානුභූතං මහන්තං දුක්ඛජාලං අනුස්සරිත්වා පුනජ්ජුතං යාවියමානොපි පටික්ඛිපියෙව අභයො ගාමනිගමරාජධානීසු සබ්බෙපි මනුස්සෙ සන්තිපාතෙත්වා තෙහි සද්ධිං නානාජ්ජකාරං යාවමානොපි සම්පට්ච්ඡාපෙතුං නාසක්ඛි. අථ සබ්බෙපි රට්ඨවාසිනො සාමච්චාමහාවිහාරං ගන්ත්වා මහා සඬ්ඝං සන්තිපාතෙත්වා සඬ්ඝ මජ්ඣෙ සඬ්ඝබොධිකුමාරො මහා සඬ්ඝං භූමියං නිපජ්ජ නමස්සිත්වා ලද්ධොකාසො එකමන්තං නිසිදිත්වා එවං වත්තුමාරහී.

37. අයඤ්ඤි රාජලක්ඛිනාම යථා යථා දිජ්ජතෙ, තථා තථා කජ්ජුරදීපසිඛෙව කජ්ජිලංමලිනමෙව කම්මජාතං කෙවලමුඛිමති. තථාහි අයං සංවධනවාරිධාරා තණ්භාවිසවල්ලීනං, නෙනාද මධුරහීතිකා අයං ඉණ්ද්‍රියමිගානං, පරාමාසධුමලෙබ්‍ධා සුවරිත විත්තකම්මස්ස විබ්භමසෙය්‍යා මොහනිද්දානං

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

තිම්බරුග්ගති පඤ්ඤාදිට්ඨිතං, පුරස්සරපතාකා අවිනයමහාසෙනාය, උප්පත්තිනිත්තනා කොධවෙග කුම්භිලානං, ආපානභූමි මිච්ඡාදිට්ඨිවදනං. සංගීති සාලා ඉස්සරිය විකාරනාටකානං ආවාසදර්දොසාසිවිසානං, උස්සාරණවේත්තලතා සප්පුරිසවොහාරානං, අකාලජදාගමො සුවරිත භංසානං, පත්ථාවනා කපටනාටකානං, කදලිකා කාමකරිනො වජ්ඣවාලා සාධුභාවස්ස, රාහුමුඛං ධම්මවණ්ද මණ්ඩලස්ස, නහි තං පස්සාමි යොහි අපරිවිතායාපි එතාය නිබ්බරමුපගුල්ලො න විජ්ජලද්ධො, අපිච, අභිසෙකසමයෙ රාජඤ්ඤානං මඬගලකලසජලෙහි විය වික්ඛාලනමුපයාති දක්ඛිඤ්ඤං අග්ගිභූතතධුමෙනෙව මලිනීභවති හදයං පුරොහිත කුසග්ග සමජ්ජනෙන විය අපනියතෙ තිතික්ඛා, උණ්ඨිස පට්ට ඛණ්ඩනෙන විය ඡාදියතී ජරාගමදස්සනං, ආතපත්ත මණ්ඩලෙන විය තිරොකරියති පරලොකාපෙක්ඛණං, වාමරපවනෙන විය දුරමුද්ධුයතෙ සච්චාදිතා වේත්තලතාප්පහාරෙන විය දුරමපයන්ති සග්ගුණා එකෙ රජ්ජපිරි මදිරා මදමත්තා සකත්ථනිජ්ජාදනපරෙහි ධනපිසිතාසාසගිජ්ඣෙහි සහානලිනීඛකෙහි දූතං විනොදනන්ති, පරදාරාහිගමනං විද්ධතාති, මීගවන පරිස්සමොති, සුරාපානං විලාසොති, නිව්චජ්ජමත්තතා, සුරභාවොති සදාරජ්ජිව්වාගං අවාසනිතාති, ගුරුවචනාවධිරණං අපරජ්ජනෙයත්තමිති අජිතභව්වතං සුඛොපසෙවත්තමිති, නව්වගීත ගණාකානුසත්ති රසිකතෙහි පරිභවසහත්තං ඛමෙති, සෙරීභාවං පණ්ඩිව්වාමිති වණ්දිජන නවචනං යසෙංසොසොති තරලතා උස්සාහොති. අවිසෙසඤ්ඤත්තං අපක්ඛපාතිත්තමිති? එව දොසගණමිපි ගුණපක්ඛෙ අජ්ඣාරොපයන්තෙහි සයමිපි අන්තො හ සන්තෙහි පතාරණකුසලෙහි ධුත්තෙහි අමානුසොචිතාහි ටොමානාහි පතාරියමානා, විත්තමදමත්ත විත්තා නිව්චෙත න තාය තට්ඨති අත්තති අජ්ඣාරොපයන්තා අලිකාහිමානං මච්චධම්මසමානාපි දිබ්බං සාවතිණ්ණමිච අමානුසමිච අත්තාන මඤ්ඤමානා ආරධදිබ්බොවිතකිරයානු භාවා සබ්බජනො පහසනීය භාවමුපයන්ති. අත්ත මිලම්බනඤ්ච අනු ජීවිජනෙන කරියමානං අහිනණ්දන්ති.

38. මානසා දෙවතාජ්ඣාරොපණ්ණප්පතාරණ සම්භූත සම්භාවනො පහතඤ්ච අන්තො පට්ඨය අපරභූජයුගං විය අත්තනො ඛාහුයුගං සම්භාවයන්ති. තවත්තරිත ලොවනංසකලලාට මාසංකන්ති, අලිකසම්භාවනාහිමානහරිතා න නමස්සන්ති දෙවතායො න පූජයන්ති සමණ බ්‍රාහ්මණෙ න මානසන්තී මානනීයෙ, න උපතිට්ඨන්ති ගුරුදස්සනෙපි අනත්ථකායා සාන්තරිත, විසයො පහොගසුඛාති අපහසන්ති යතිනො? ජරාහි භවපලපිමිති න සුණන්ති වුද්ධජනුපදෙසං, අත්තනො පඤ්ඤා පරිභවොති උසුසන්ති සච්චො

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

පහෙසස්ස,කුඤ්ජන්ති එකන්ත භිතවාදිනං එවමාදිනා කාකණෙන බහුන්තං දොසානං මාකර භූතං රජ්ජීවිහවං අයං න ඉච්ඡාමී'ති අවොච.

39. අථ මහාජනෙන සාදර මජ්ඣෙසිතො මහාසඤ්ඤා කුමාරහිමුඛො හුත්වා “මහාභාගධෙය්‍ය! ථනචුට්‍රකෙ ලග්ගිතාපලක තික්ඛධසනෙනත්ථ වෙදනුප්පාදයන්ති ලොභිතමෙව ආකඨස්සති, දාරකො පන කොමලෙන මුඛප්‍රටෙනමාතු සුඛසඤ්ඤං උප්පාදයන්තො ඛිරමෙව අවිහෙති.

40. එවමෙව රජ්ජවිහවං පත්තො අධිරො බාලො බහුං අපුඤ්ඤමෙව සඤ්චිණාති, මෙධාවි ධරපුරිසො පන ආයුසඤ්ඤාසං දුබ්බලත්තඤ්ච ධනසඤ්චයස්ස නිස්සාරත්තඤ්ච පඤ්ඤාය උප පරික්ඛිත්වා දස කුසලකම්මානි පුරෙත්තො තාදිසෙන මහතා භොගක්ඛණ්ඨෙන මහන්තං කුසලරාසිං උපවිණාති, ත්වමසිකතාධි කාරො මහාසත්තධුරණ්ඨරො, එතාදිසං පුඤ්ඤායතනට්ඨානං ලද්ධා ධම්මෙන සමෙන ලොකං පරිපාලෙත්තො සුගතසාසනං පග්ගණ්හන්තො දානපාරමිකොට්ඨපත්තං කත්වා පච්ඡා අභිනික්ඛමණඤ්ච කරොත්තො බොධිපක්ඛියධම්මෙ පරිපාචෙහී’ති අනුසාසි.

41. අථ සො මහජ්ඣාසයො පුරිසවරො මහාසඤ්ඤා අනුසාසනං මද්දිතු මසමණ්ථො අධිවාසෙසි. අනන්තරඤ්ච මහාජනකායො සඤ්ඤාසං අනුඤ්ඤාය සකලං සීලදීපං එකච්ඡන්තං කත්වා අභිසිඤ්චිය ධම්මික සිරිසඤ්ඤාබොධිරාජාති වොහාරං පට්ඨපෙසි ගොඨාභයඤ්ච සෙනාපතිට්ඨානෙ යපෙසි.

42.

දානං අදා ධාරයි නිච්චසීලං,
වහී තිතික්ඛං හජී අප්පමාදං;
පජා භිතජ්ඣාසය සොම්මරූපො,
ධම්මො ච සො විග්ගහවා විරොචී.

43.

විඤ්ඤාය ලොකස්ස හි සො සභාවං,
පධානවත්තානු ගතිප්පධානං;
නිධාතුකාමො ජන්තාසු ධම්මං,
සයම්පි ධම්මා වරණම්හි සත්තො.

ඉති රජ්ජාභිසෙක පරිච්ඡෙදො චතුත්ථො.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

44. සො රාජා මහා විහාරෙ මහග්ග මහාවිසාලං සලාකග්ගං කාරාපෙත්වා
අනෙකසහස්සානං භික්ඛූනං නිව්චං සලාක හත්තං පට්ඨපෙසී.
මාතුලමහාථෙරස්සංච සකනාම ධෙය්‍යාන මහත්තං පරිවෙණ විහාරං
කාරාපෙත්වා අනෙකෙහි කප්පියහණ්ඨෙහි සද්ධිං සපරිවාර වෙණා කානි
ගාමක්ඛෙත්තානි සඬසපරිභොගාරහානි කත්වා දාපෙසි සත්තමෙව නිසිඨකාලෙ
රහොගතො මහාබොධිසත්තස්ස දුක්කරවරිතානි සල්ලක්ඛෙත්තො
තාදිසාපදානං අත්තනි සම්පාදෙතුමාසිංසි. තථා හි

45.

දෙහිති වත්ථුමසුකං ගදිතොත්ථිකෙහි,
නාලං කථෙතුම්භ නත්ථි න දෙමිවාති;
විත්තෙ මහාකරුණාය පහටාවකාසාව,
දුරංජගාම විය තස්ස භවත්ථු තණ්හා.

එවමම්භාකං බොධිසත්තස්ස විය බාහිර වත්ථුපරිවිවාගමහුස්සවො කදා මෙ
භවිස්සතිති ව,

46.

ආනියතෙ නිසිත සත්ථනිපාතනෙන,
නික්කඬ්ඨතෙ ච මුහු දාන්භවායරතායා;
එවං සුනප්පුන ගතාගතවෙගබ්බිත්තං,
දුක්ඛං න තස්ස හදයං වත පිළිසිත්ථ.

එවං කිරස්ස මහාසත්තස්ස මංස ලොහිතාදි අප්ඤ්ඤාත්තිකවත්ථුදානසමයෙ
දුක්ඛවෙදනා මනං න සම්බාධෙසි. මමාපි ඊදිසං අප්ඤ්ඤාත්තික දානමහාමඬ්ඨගලං
කදා භවිස්සතිති ව.

47.

සො සංඛපාලභූජගො විසවෙගවාපි,
සීලස්ස භෙදනභයෙන අකුප්පමානො;
ඉච්ඡං සදෙහහරවාහිජනෙ දයාය,
ගන්තුං සයං අපදතාය සුසොචනුනං.

එවං සීල රක්ඛනාපදානසිරිං කදා විණ්දාමිති ව,

48.

පිට්ඨෙය්‍ය ථඤ්ඤං අමතඤ්ඤං බාලො,

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

වුද්ධිං ගතො සොව ජිගුච්ඡිතෙ තං;
ස ජාතු එවං අනුභූය රජ්ජං,
ඤාණස්ස පාකෙ සතතං ජහාති.

එවං මයාපි අවිරස්සෙව අවස්සං අහිනික්ඛමනං කාතඛිබන්ති ව,

49.

සො සෙනකො ද්විජපසිඛිකසායිසජ්ජං,
අඤ්ඤාසි දොසකලුසාය ධියාඛිභූතංතං;
කා චණ්ණනාස්ස ඛලු දොසවිනිග්ගතාය,
සඛිබඤ්ඤාතාය දසපාරමිසාධිතාය.

එවංවිධා කල්‍යානඤාණසම්පත්ති කදා මෙ සමිජ්ඣස්සතීති ව,

50.

වාලෙන සො කිසකලණ්දකජාතියමිපි,
උස්සිඤ්චිතුං සලිලමුස්සහි සාගරස්ස;
තං මුද්ධතාය න භවෙ මතියා මහනායා,
සම්පාදනාය භිමතස්ස සමත්ථතාය.

එවං විධාය වීරියපාරමියා කදා භාජනං භවිස්සාමිති ව

51.

කලාබුරාජෙන හි බන්තිවාදි,
වධං විධායාපි අතිත්තකෙන;
හතෙ පදෙනොරසි බන්තිසොධෙ,
සො කුටසණ්ඨිග්ගහණං බුබ්බාධ.

එවං විධාය බන්තිපාරමියා අත්තානං කදා අලංකරිස්සාමිති ව

52.

මිච්ඡාහිංශොගං න සහිංසු තස්ස,
රාමාහිධානස්සපි පාදුකායො;
සච්චඤ්චයා නාඤ්ඤමභාසිධිරො,
සො සච්චසණ්ඨො චතුසච්චවාදී.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

අහම්පි ඊදිසෙන සව්වපාරමිතාබලෙන සබ්බලොකස්ස චතු සව්වාච බොධන
සමත්තො කදා හවිස්සාමිති ව

53.

සො මුගපක්ඛ විදිතො සිරිහිරුකාය,
මුකාදිකං චතවිධං සමධිට්ඨහිත්වා;
තං තාදිස අනුභවං අසහම්පි දුක්ඛං,
යාචාහිනික්ඛම්මහෙදි අධිට්ඨිතංනො.

එවං ම මාපි අධිට්ඨාන පාරමිතාය පාරිපූරි කදා හවිස්සාමිති ව

54.

මෙත්තානුභාවෙන ස ලොමහංසො,
පෙමානුබද්ධෙන සබ්බරොන්තො;
සත්තෙ සමත්තෙපි ච නිච්චවෙරී,
සද්දං විරුද්ධත්ථමකාසි ධීරො.

අහම්පි එවංවිධාය මෙත්තාපාරමිතාය කොට්ඨපත්තො කදා හවිස්සාමිති ව.

55.

සො එකරාජා විදිතො සමචිත්තතාය,
මානාවමාන නකරෙසු තුලාසරූපො;
තොසඤ්ච රොසමනුපෙච්ච හජී උපෙක්ඛං,
සබ්බත්ථ පීතිවිකතී හතචෙතනොච.

එවං අහජ්ජි උපක්ඛාපාරමිතාය කදා සබ්බසාධාරණොහවිස්සාමිති ව නිච්චං
චිත්තෙසි.

ඉති පාරමිතාසිංසන පරිච්ඡෙදො පඤ්චමො.

56. එවමනචජ්ජධම්මෙන රජ්ජං කාරොන්තෙ තස්මිං කදාපි කෙනච්ඡජානං
අකුසල විපාකෙන-

ජයිර පියරහාරක්කන්තවඬිකොරුජාණු,
සජල ජලද කුටාකාරසොරොරුකායො;
කුටිලකඨිනදායාකොට්ඨසණ්දට්ඨහණ්ඩො,
නවදිවසකරක්ඛො රක්ඛසොදිපමාග.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

57. සො තෙසු තෙසු ගාමපරියන්තෙසු නිසීදති, යෙ යෙ මනුස්සා තමාගම්ම තං රත්තක්ඛමුදික්ඛන්ති තෙසං අක්ඛිති රත්තානි භවන්ති. තං බණ්ණෙයෙව රත්තක්ඛමාරකො නාම ජරරොගො පාතුභවිත්වා මාරෙති.

58. සො යක්ඛො මතමතෙ නිරාසඬිකෙ බාදති. තං යක්ඛං අදස්වාපි යෙ යෙ නරා තෙනාතුරා තෙ තෙ පස්සන්ති, තෙපි සො රොගො ආවිසති. එවං න විරොනවයක්ඛෙයෙන රොගෙන ච ජනපදො විරලජනො ජාතො.

59. රාජා තං පවත්තිං සුත්වාමයි රජ්ජං කාරෙන්තෙ පජානං ඊදිසස්ස භයස්ස උප්පජ්ජන අනනුවිජ්චිකන්ති මඤ්ඤමානො තදභෙව අට්ඨංග සීලං ස්වාදිශිත්වා අත්තනා නිව්චං කරියමානානි දසකුසලකම්මානි අනුස්සරිත්වා අහං ධම්මවිජයි භවිස්සාමිති තංරක්ඛසං ආදිස්වා න උට්ඨහිස්සාමිති දළ්භතරං අධිට්ඨාය වාසගබ්භෙ සයි. තස්ස තෙන ආචාර ධම්මතෙජෙන රාජානුභාවෙන ච සො රක්ඛසො සන්තත්තො උත්තසිත්වා බණ්ණි පියාතුං අසහන්තො ආකාසෙනා ගන්ත්වා බලවපච්චුස සමයෙ අන්තොගබ්භං පවිසිතුමසක්කොන්තො බාහිරෙ යත්වා රඤ්ඤො අත්තානං දස්සෙසි. රඤ්ඤො ච කොසිත්වන්ති පුට්ඨො ආහ. රත්තක්ඛො නාමාහං රක්ඛසො දුරජනපදෙස්මිධිතො, අහං බණ්ණි පියාතුං අසක්කොන්තො තවානුභාවෙන බද්ධොවියහුත්වා ඉධානිතො? භායාමි දෙව තච දස්සනන්ති.”

60. අථ රාජා සයනතො වුට්ඨහිත්වා සීහපඤ්ජරං විවරිත්වා ඔලොකෙත්වා අරෙ! ජම්ම! මිම විසයගතෙ මනුස්සෙ කස්මා? බාදයිති. මහාරාජ තච විසයෙ මයා මාරෙන්වා එකොපි බාදිතො නත්ථි, අපිතුමතකලෙබරං සොනසිගාලාදීනං සාධාරණ භක්ඛභූතං බාදාමි, න මෙ කොචි අපරාධො අත්ථි, අත්ථි චෙ රාජදණ්ඩො මයි විධියතු’ති වත්වා පච්චෙදමානො නිව්චලභාවෙන යාතුං අසක්කොන්තො භයචෙගෙන ජාතලොමහංසො සානුනයමෙව මාහ. “දෙවස්ස රට්ඨංථිතං ධනධඤ්ඤ සම්ද්ධිසම්පුණ්ණං දෙවස්ස ධන වස්සෙන සම්පුණ්ණමානො රථා මනුස්සා, ඉදානි යාවකාපි බහුතරා න භොන්ති, අහ මීදිසං රට්ඨං පත්වාපි අලද්ධගොචරො අපරිපුණ්ණමනොරථො ජතො පිපාසිතොව හුත්වා දීන භාවෙන ජීවිකං කප්පෙමි, තථා ඊදිසං භයං පත්තොමිහි අභයං මෙ දෙහි මහාරාජා’ති.

61. අථ රාජා තස්ස දීනවචනං සුත්වා කරුණාය කම්පිතහදයො “මා භාගිත්වං රක්ඛස! අභයං තෙ දම්මි ඉච්ඡිතං තෙවදා”ති ආහ. එවං රඤ්ඤොව රක්ඛස්සව අඤ්ඤමඤ්ඤෙහි සද්ධිං සල්ලපන්නානං සද්දං සුත්වා අන්තොගතා අනුචරා රාජානං පරිවාරෙසු, අථ කථානුකථාය රක්ඛසො “අගතො රඤ්ඤො

සද්ධිං සල්ලපතී''ති සුත්වා සබ්බෙ අමච්චා ච නාගරා ච සෙනා ච සන්නිපතිත්වා රාජඨගණඤ්ච රාජ භවනඤ්ච පුරෙත්වා අරුණෙ උග්ගච්ඡන්තෙ මහන්තං කොලාහලමකංසු.

62. අථ සොරක්ඛසො සන්නිපතිතංවතුරඨගබ්බඤ්ච ආයුධ හත්ථං අනෙක සහස්සයොධබ්බඤ්ච දිස්වා අතිවියහීතො යාතුඤ්ච රඤ්ඤො ආණත්තිබ්බලෙන ගත්තුඤ්ච කිමපි භාණිතුඤ්ච න සක්කොති, රාජා තදවත්ථං තං දිස්වා ලද්ධාහයොසි ඉමච්ඡිතං තෙ කපෙහි'ති ආහ, ධම්මිකො රාජා න මෙ කිඤ්චි භයං උප්පාදෙස්සතිති ඤාත්වා රාජානමෙව මාහ ‘‘දෙවො ජානාතියෙව සබ්බෙසං සත්තානං ආහරට්ඨිතිකතං, තථාහි උද්ධලොකවාසීනො දෙව සුධාභොජනෙන පිණිතා ජීවන්ති, අධෙ ලොකවාසීනෙ නාගා භෙකභොජනෙන සුහිතා වසන්ති මනුස්සා ඛජ්ජකාදිනානාවිධෙන ආහාරජාතෙන පිණිතා ජීවන්ති. අම්භාදිසා යක්ඛ රක්ඛසාදයො පන මංසලොහි සස්සාදතො තුස්සන්ති? තෙස්වහ මඤ්ඤතරො ඡාතෙ ච පිපාසිතෙ ච තාදිසං කරුණාපරායණං මහාපුරිසං දිස්වාපි අපරිපුණ්ණමනොරතො මණ්දභාගධෙයොසා සොවාමී''ති ආහ.

63. තනුත්ථමවොච ‘‘මතකලෙඛරානි ඛාදිත්වා වසාමි''ති සච්චං මහාරාජ! මතසරීරං සුක්ඛපණ්ණං විය නිරසං කිං මෙතාය දුප්පවිකාය පසිද දෙව! වරං මෙ දෙහි නච විසයෙථිත මනුස්සො එකො ජනපදො ගොවරත්ථාය මෙ දියතු, තත්ථ මනුස්සානං අනපගතුණ්හවෙගං ජීවරුධිරඤ්ච ජීවමං සඤ්ච ඛාදිත්වා චිරං සුබෙන ජීවිතුං සක්කා'ති ආහ. අථ රාජා අරෙපාපිම! රක්ඛස! නාහං පාණවධං අනුජානිස්සාමි වජෙතං තච ගාහවිකාරන්ති. ‘‘තෙනහි දිනෙ දිනෙ එකං මනුස්සබලිංදෙහි''ති. ජීවබලිමෙකමපි න දෙමීති චුත්තෙ ‘‘සච්ච මෙනං මංදිසාන කප්ප රුක්ඛාපි අවකෙසිනො ජායන්තීති හා හතොස්මි කිමහං කරොමී''ති විසාද දින්නයනො දුම්මුබ්බො දොමනස්සප්පත්තො අප්පට්ඨානො අට්ඨාසි.

64. අථ තස්ස නරිණ්දස්ස කරුණාභූයසි තහිං ජායමානා මනොතස්ස චිරත්තා ව්‍යාකුලං අකාසි. අථ රාජා එවං පරි විතක්කෙසි.

65.

නානුස්සරාමි වත යාවිතු මාගතානං,
ඉච්ඡාවිසාත පරිතාප හතජ්ජුතීති;
හෙමන්ත නිබ්බහිමමාරුත නිස්සිරික,
පඨකෙරුහෙහි සදිසානි මුඛානි ඡාතු.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

66. එතස්ස රක්ඛස්ස පරෙසං දුක්ඛමා පාදයිතුං න කදාවි සක්කා, අහඤ්ච අජ්ඣන්තික දානං කදාදස්සාමිති පත්ථෙමි, තදිදං පත්තකකාලං ජාතං, සක සරීරස්ස අහමෙව ඉස්සරො, මම මංසලොභිතෙන එතං සන්තප්පයාමිති කත නිව්ඡයො අමච්චෙ ආමන්තෙත්වා එවමාහ.

67.

ඉමං සරත්තං පිශිතං සරීරං,
ධාරෙමි ලොකස්ස හිතත්ථ මෙව;
අජ්ජාතිට්ඨොයාත්ත මුපෙනි තඤ්චෙ,
අතො පරං කිං පිය මත්ථි මය්හං.

අමච්චා එවමාහංසු එකස්ස රක්ඛස්ස අත්ථාය සකල ලොකං අනාටිකත්තු මිව්ඡතො කොයං ධම්ම මග්ගො දෙවස්ස අථ රාජා එවමාහ.

68.

නිච්චො පභොගස්ස ධනස්ස වාපි,
න යාවකෙ දට්ඨු මහං ලභාමි;
එවං විධං අත්ථි ජනත්තු ලද්ධුං,
න දෙවතා රාධනායපි සක්කා.

69. අපෙථ තුම්හෙ න මෙ දානන්තරායං කරොථා'ති ආහ. අථ අමච්චා යදිවායං නිව්ඡයො අපරිච්චජනීයො අම්හෙසු එකෙක මෙව දිනෙ දිනෙ රක්ඛස්ස බලිකම්මාය භොතුති ආහංසු. අථ රාජා “අහමෙව ජීවන්තො එවං නානාජානිස්සාමි”ති සල්ලකත්තං සීසං එත්ථ ආනෙහීති සංවිධහි. අථ තත්ථ සමාගතා සබ්බෙ ජනා තං පවත්තිං සුත්වා තස්ස ගුණෙ අනුරත්තා සොකෙන කම්පමානා තහිං පතිට්ඨිතෙන පටිසෙන අති කුද්ධා විසුං විසුං එවමාහංසු.

70. එසො රක්ඛසො සිසවිෂ්ඨමරහතීති කෙවි, කාල මෙස සදිස මෙතස්ස මහා සරීරං අනෙක සතානං සරානං තුණ්ණරහාවං නෙතුමරහතීති කෙවි, අනෙකෙසං බෙපන සත්ථානං ලක්ඛනාවං මුපනෙතුං යුත්තමිති ච පරෙ, අසිකදලිකීලාය වජ්ඣොයමිති අඤ්ඤා තෙලවොලෙන වෙයෙත්වා මහතා පාවකෙන උජ්ජාලෙන්වා දහිතබ්බොයමිති අපරෙ, ඉදං සබ්බං රාජානානු ජානාති. ඉමං අසප්පරිසං ජීවගාහං ගහෙන්වා රජ්ජුහි ගුලපිණ්ඩවෙයනං වෙයෙත්වා බණ්ඩනාගාරෙ පක්ඛිපි තබ්බන්ති අඤ්ඤා එවමෙවං තත්ථ බහුධා කථෙන්නානං කටුකතරං වධවිධානං යක්ඛො සුත්වා තසිතො

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

මිලිතක්ඛමතදෙහො විය නිව්වලොව යිතො, අථ සො රාජා “එහි සබ්බෙ රක්ඛස!
මහොපකාර කරණ භූත!

71.

දෙය්‍යඤ්ච දානප්පවනඤ්චවිත්තං,
අත්ථි තුවං ලොහිත මංසකාමී;
සමෙතු මෙතං හිතාය දුරාපං,
මනො රථො සිජ්ඣතු නො උහින්තන්ති.

වත්වා “මම සරීරතො දියමානං ජීවමංසං ජීවරුධිරඤ්ච මයි අනුග්ගහෙන
සම්පට්ච්ඡා’ති රක්ඛස්ස වත්වා සල්ලකත්තාහිමුඛං දක්ඛිණබාහුං පසාරෙසි
මංසකත්තනාය.

72. අථ සො යක්ඛො උහො කණ්ණෙ පිධාය සන්තං පාපං පටිහතමමංගලං
රඤ්ඤො සොත්ථි භවතු, කිම්දමාපතිතං මහතා මෙ පාප විපාකෙන ජීවතු
මිච්ඡතො විසභොජනමිච්ච, ආතපතිලන්තස්ස දාවග්ගි පරික්ඛෙපො විය ච යදි
ඊදිසො මෙ සංකප්ප මහාරාජෙ සමුජ්ජො යෙය්‍ය දෙව දණ්ඩො මෙ සිරසි අද්ධා
පතතුති, ලොකපාලාපි මෙ සිසං ඡණ්දන්ති නාහ මෙවං විධිමපරාධං කර්ස්සාමි’ති
න සම්පට්ච්ඡි,

73. අථ රාජා තෙන හි යක්ඛ! “කිං තෙ මයා කාතබ්බන්ති’ති ආහ. අථ සො
රක්ඛසො මහාජනානං වධ විධානෙන රඤ්ඤො ආනාය ච හීතො සන්තත්තො
“දෙව! නාහ මඤ්ඤං පත්ථයාමි කින්තු ඉතොප්පභූති රාජාරහෙන භොජනෙන
ගාමෙ ගාමෙ උපහාරබලිං ලද්ධුකාමොම්හි’ති ආහ අථ රාජා “එවං කරොන්තු
රට්ඨවාසිනො”ති නගරෙව සකල රට්ඨෙ ච හෙරිං වරාපෙත්වා පානාතිපාත
විරමණාය ඔවදිත්වා නං යක්ඛං උයොජෙසි.

ඉති රත්තක්ඛිදමන පරිච්ඡෙදො ඡට්ඨො.

අථ කදාචි වස්සාධිකතානං දෙවතානං පමාදෙන අවග්ගහො පාතුරහොසි.

74.

නිදාසවෙගෙන රචි පතාපි,
උණ්භාහිතත්තා පවතො බරො ව;
ජරාතුරෙවාසිසිරා ධරා ව,
පිට්ඨු තෙ සබ්බධි සබ්බිම මුඛු.

75.

අනෙතාභුසුණෙහන විපව්වමාන,
සනීස්සනමෙහාහරිතෙව වාටී;
තිබ්බාතපක්කත්තවනන්තරාජී,
රුනාකුලා බායති වීරිකානං.

76.

වස්සානකාලෙපි පහාකරස්ස,
පතාපසන්තාපිතමන්තලික්ඛං;
සමාවිතං පණ්ඩරවාරිදෙහි,
සවණ්දනාලෙපමිවාතිරොවී.

77. එවං මහතා ගිම්භවිජ්ජුරණෙන නදීතළාකසොබ්භාදීසු
සිකතාකද්දමාවසෙසං සොසිතෙසු කෙදාරෙසු මත සස්සෙසු බහුධා
එළිතභූමිභාගෙසු සලිලභාවෙන කිලන්තෙසු මිගපක්ඛිසු තං පවත්තිං සුත්වා රාජ
කරුණාය කම්පිතහදයො අට්ඨභිගසීලං සමාදිශිත්වා මහාවෙතියභිගණමාගම්ම
යාව දෙවො සබ්බත්ථ විත්ථ තාහි සලිලධාරාහි සකල ලභිකාදීපං පිනෙන්තො
වස්සං වස්සිත්වා මහතා උදකප්පවාහෙන මං න ප්ලවයිස්සති මරමානොපි තාව
න උට්ඨනිස්සාමිති දළ්භතරං අධිට්ඨාය තත්ථ සිලාපත්ථරෙ සයි.

78. තංඛණෙ තස්ස රඤ්ඤෙ ධම්මතෙජෙන චකිතානං ගුණප්පබණ්ඩෙන ව
පසන්තානං දෙවනාගයක්ඛානං ආනුභාවෙන සමන්තතො වස්සවලාභකා
උට්ඨනිංසු තථා හි.

79.

දීඝාමිනන්තාව දිසාපයාමං,
විත්ථාරයන්තාව තමං සිබාහී;
ජායා ගිරීනං විය කාළමෙසා.

80.

ගම්භිරධීරත්ථනිකා පයොදා,
තහිං තහිං වස්සිතුමාරහිංසු;
සමුත්තදත්තා සිබිතො කලාපං,
සණ්ධාරයුං ජත්තමිචුත්තමභිගෙ.

81.

මුත්තාකලාපා විය තෙහි මුත්තා,

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

ලම්බිංසු ධාරා පසම්භු රෙණු;
ගණ්ඨො සුභො මෙදිනියාවාර,
විතඤ්ඤමානො ජලදානිලෙන.

82.

ජුතීහි ජම්බුනදපිප්ඵරාහි,
මුහුං දිසන්තෙ අනුර ජයන්ති;
මෙසස්සනාලිතුරියානුයාතා,
විජ්ජුල්ලතා නච්චමවාචරිංසු.

83.

කොධෙන රත්තා විය තම්බවණ්ණා,
නිනාදවන්තො ජයපීතියාව;
ගවෙසමානා විය ගිම්භවෙරිං,
වායාපිංසු සබ්බත්ථ තදා මහොසා.

84. එවංවිධෙ වස්සෙ පවත්තෙසි රාජා නමං මහොසො උප්පිලාපධිති න
උට්ඨාසියෙව අථ අමච්චා චෙතියඨගණෙ ජලනිග්ගමපණාලියො ථකෙසෙං
අන්තො සම්පුණ්ණචාරිපුරො රාජානං උප්පිලාපෙසි. අථ සො උට්ඨාය
චෙතියස්ස මහුස්සවා විධාය රාජභවනමෙව ගතො.

85. තතො අදණ්ඨෙන අසත්ථෙන රජ්ජමනුසාසතො රඤ්ඤො
අච්චන්තමුද්‍රමානසත්තං විදිත්වා උන්නළා කෙචි මනුස්සා ගාමවිලොපාදිකං
ආචරන්තා වොරා අහෙසුං තං සුත්වා රාජා තෙ වොරෙ ජීවගාහං ගාහාපෙත්වා
බණ්ඩනාගාරෙ බිපිත්වා රහසි තෙසං රතනහිරඤ්ඤාදිකං දත්වා මා එවං
කරොථාති ඔවදිත්වා පලාපෙත්වා රත්තියං ආමකසුසානතො ඡවරුපෙ
ආනෙත්වා වොරහිංසංකාරෙන්තො විය අග්ගිනා උත්තාපෙත්වා නගරතො බහි
බ්භාපෙසි එවං වොරහයද්ව අපනෙත්වා එකදා එවං වින්තෙසි.

86. කිමනෙන රජ්ජවිභවෙන, ඉන්දං පරිපුණ්ණං සකොසං සපරජනං
සහොරොධං සාමච්චං සබ්වාහනං රජ්ජං කස්සචි දානරුපෙන දත්වා වනං
පවිසිත්වා සීලං සමාදාය කායවිචෙකං චිත්තවිචෙකද්ව සම්පාදෙතුං වට්ඨතීති
අහිනික්ඛමනෙ රතීං ජනෙසි. තදා ගොඨාහයොපි එවරුපං පාපවිතක්කං
උප්පාදෙසි. එස රාජා ධම්මිකො සදාචාරකුසලො පතිදිවසං වීධියමානෙහි
දසවිධකුසලකම්මෙහි ආයුසංඛාරොපිස්ස වඩ්ඪති උපපිළකකම්මානිව
දුරමපයන්ති. තතොයෙව විරතරං ජීවිස්සති එතස්ස අච්චයෙන කදාහං රජ්ජං

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

ලහිස්සාමි රජ්ජං පත්වාපි වඩනරො ආහං යුවජනසෙවනීයං විසයසුඛං
කථමනුභවිස්සාමි සීඝම්මං ඉතො පලාපෙත්වා රජ්ජෙ පතිධනිස්සාමිති
වින්තෙත්වා බහුං සාරධනමාදාය උත්තරද්වාරතො නික්ඛමිත්වා පුබ්බවොරෙ
සන්නිපාතෙත්වා බලකායං ගහෙත්වා ආගම්ම නගරද්වාරං ගණ්හි තං පවත්තිං
සුත්වා රාජා “රජ්ජං කස්සවිදත්වා අහිනික්ඛමනං කරිස්සාමිති
කතසන්නිට්ඨානස්ස මම අයං කෙනවි දෙවානුභාවෙන සන්නිධාපිතො මඤ්ඤ
අමච්චා මයං අනනුමතාපි පුරායුජ්ඣිකුමාර හත්ති එවං සති මං නිස්සාය
උභයපක්ඛගතස්ස මහාජනස්ස විපුලං දුක්ඛං “භවිස්සති කිමනෙන රජ්ජෙන
එලං රජ්ජං තස්සෙව දින්නං භොතු”ති වත්වා කංචි අජානාපෙත්වා
පරිස්සාවනමත්තං ගහෙත්වා දුල්ලක්ඛියමානවෙසො දක්ඛිණද්වාරෙන
නික්ඛමිත්වා මලයදෙසං ගච්ඡන්තො

87.

සදාසන්තුට්ඨවිත්තානං සක්කා සබ්බත්ථ ජීවිතු;
කුත්ත නාම න විජ්ජන්ති ඵලමූලජල්ලායා.

88. ඉති වින්තයන්තො කමෙන ගත්ත්වා හත්ථවනගල්ලං නාම මහන්තං
අරඤ්ඤායන්තං පාවිසී, අවිරලපවාලකුසුමඵලසංජන්තවිසාලසාබ්බමණ්ඩලෙහි
උච්චාවචෙහි පනස්සහකාරකපිත්ථ තිම්බරුජම්බිරජම්බුවිහිත කාමලක හරීත
කතිරිට්ඨසාලසරලවකුල පුන්තාග නාගකන්දම්බකායොක නීපවම්පක
හින්තාලතාලජපභූතිහි විවිධතරුගණෙහි සමාකිණ්ණං
විපුලවිමලසිලුවිවයපරියපරියන්තසඬ්භතනදීපම්භෙදතිත්ථොපසංකන්ත
විවිධම්ගයුථවිහගවග්ගනිසෙවිතං මහෙසක්ඛ දෙවතාධිග්ගහිතං
නණ්දනවනකමනීයං සුළභමූලඵලසලීල සුබොපභොගරමණීය තං මහා කාන්තං
ඔලොකෙත්වා ඉදං මෙ තපොවනං භවිතුමරහතිති කතාලයො
කායවිචෙකවිත්තවිචෙකානං ලාභෙන එකග්ගමානසො
මෙත්තාවිහාරමනුයුජන්තොවඤ්ඤජීවිකාය
සංජනිතසන්තොසවිජ්ජරණපිනිතකායො වාසං කප්පෙති.

ඉති අහිනික්ඛමනපරිච්ඡෙදො සත්තමො.

89. ගොඨාභයොපි රජ්ජං පත්වා කතිපාභවිවයෙන “මම වණ්ඩනාය
වීරත්තො පජාවග්ගො මනං පට්ට්ඨං සඬ්ඝබ්බොධිං ආනෙත්වා රජ්ජං කාරෙතුං
කදාපි උස්සහති”ති සංජාතපරිසඬ්භකො තං මාරාපෙතුං වට්ටතිති අහිසණ්ඩාය
“සඬ්ඝබ්බොධිරඤ්ඤා යො සීඝං ආනෙස්සති තස්ස සහස්සං
පාරිතොසිකධනන්ති නගරෙ හෙරිං වරාපෙසී. තතො මලයදෙසසිකො කොචි

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

දුග්ගතපුරිසො අත්තනො කච්චෙන පුට්ඨත්ත ආදාය වන මග්ගෙන ගච්ඡන්තො
භොජන වෙලාය සොණ්ඩිසමීපෙ නිසින්තං සඬ්ඝබ්බොධිරාජානං දිස්වා තස්ස
ආකප්පෙන පසන්නහදයො හත්තෙන තං නිමන්තෙසි රාජා තං නසම්පට්ඨි.
සො පුරිසොනාහං නිහීන ජාතියං ජාතො න පාණවධං ජීවිකාය ජීවන්තො
කෙවට්ටො වා ලුද්දකො වා හවාමි අප්ප කො උත්තම වණ්ණෙනි පරිභොගාරහෙ
වංසෙ සඤ්ජාතොමිහි මම සන්නකමිදං හත්තං භොත්තුමරහති කල්ලයාණ
ධම්මිකොති තං පුනස්සුන යාවි. අප්ප රාජා

90.

ජායය ගෙහං සාධාය සෙය්‍යං වත්ථං තචෙනව;
අසනං ථලපත්තෙහි සාධෙත්ති තරවො මම.

91.

එවං සම්පන්න භොගස්ස න තණ්හා පරසන්නකෙ;
තව ජච්චාදිමුද්දිස්ස ගරහා මම න විජ්ජතිති.

වත්වා න ඉච්ඡි එව.

92. අප්ප සො පුරිසො භූමියං නිපජ්ජනමස්සමානො නිබන්ධිත්ව යාවි. තතො
තස්ස නිබණ්ඩනං නිවාරෙතුමසක්කොන්තො සගාරවං සොපචාරං දියමානං
හත්තඤ්ච සකපරිස්සාවනපරිපුනපාතියඤ්චා පරිභුඤ්ජිත්වා
හත්ථමුඛධොවනෙන පරිසමත්ත හත්ත කිච්චො අත්තොහං කතුපකාරො
කිදිසමස්ස පච්චුපකාරං කරිස්සාමිති චිත්තයන්තොව තං අභිමුඛිකරිය
“අනුරාධපුරෙ කා පවත්ති”ති පුච්ඡි, අප්ප සො පුරිසො පුබ්බරාජානං පලාපෙත්වා
ගොඨාහයො නාම රාජා රජ්ජෙපතිට්ඨනිත්වා සිරි සඬ්ඝබ්බොධිරඤ්ඤො යො සීසං
ආදාය දස්සෙති තස්හ සහස්සං පාරිතොසිකධනන්ති නගරෙ හෙරිං වරාපෙසි
කිරාති සුයති”ති.

තස්ස වචන සමනත්තරමෙව තුට්ඨපහට්ඨහදයො මම
සහස්සාරහසීසදානෙන ඉදානි එතස්ස පච්චුපකාරො කතො හවිස්සති
අජ්ඣන්තිකදානත්තා දානපාරමිතාව කොට්ඨපත්තා හවිස්සති ඉදඤ්ච වතරෙ-

93.

න පුති පුගිථලමත්තකමිසි,
අග්ගන්ති සීසානි විජිවිතානං;

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

සීසන්තු මෙ වත්තති බොධියා ව,
ධනස්ස ලාභාය ව අද්ධිකස්ස.

අපි ව.

94.

නාලිවනස්සෙව රුජාකරස්ස,
පුත්තිපධානස්ස කලෙබරස්ස;
දුක්ඛන්තූහුත පටිපග්ගන්තො,
සදත්ථයොගා සඵලං කරොමිති-

වින්තෙන්වා කතතිච්ඡයො “හො පුරිස සොභං පිරි සිරිසඬ්ඨබොධි රාජානාම, මම සීසං ගහෙන්වා ගන්ත්වා රඤ්ඤො දස්සෙහි”ති ආහ. සො තං සුත්වා “දෙව නාහමෙවං විධං මහාපාතක කම්මං ආවජිස්සාම භායාමි”ති ආහ.

95. අථ රාජා “මා භාගි කභාපණසග්ගස්සලාභාය අහමෙව තෙ උපාසං කරස්සාමි කෙවලං ත්වං මයා චුත්තනියාමෙව පටිපජ්ජා”ති වත්වා සහස්සලාහගිද්ධෙන තෙන පටිකපුරිසෙන අධිවාසිතෙ සීසච්ඡෙදාය සත්ථං අලහමානො ධම්මාධිට්ඨානතෙජ සා සීසං සණ්ධිතො විසුං කරිත්වා දස්සාමිති වින්තෙන්වා පල්ලඬ්ඨකං සුණ්ඨිරං බණ්ඩිත්වා මමෙදං සීසදානං සබ්බඤ්ඤානඤාණ පටිලාභාය පච්චයො හවතුති සොමනස්සපුබ්බකංපත්ථනං කරිත්වා තං පුරිසං අත්තනො සමීපං ආමන්තෙසි. සො අධිකපුරිසො පුබ්බෙ අදිට්ඨාසුතපුබ්බදුක්කරකම්ම දින්නං සීසං ගහෙන්වා අනුරාධපුරං ගන්ත්වා දිස්සෙමි කොතං සඤ්ජානාති කොතං සද්දහිස්සතීති, අථ සො ගොඨාහයො සචෙ තෙන සද්දහිස්සති අහචෙත්ථ සක්ඛිහුත්වා සහස්සං දාපෙස්සාමි තයාතු තත්ථ ඵලං කරිත්ඛබ්බ”න්ති පටිපජ්ජිතබ්බා කරං උපදිසිත්වා ඵහිසජ්ජුරිස මම සන්තිකෙ මිබණතො හුත්වා උභයර්ත්ථලානං එකීකරණවසෙන අඤ්ජලිං කරිත්වා බාහුං පසාරෙහීති වත්වාඋභොසු පස්සෙසු නීලමඤ්ඤාසමඤ්ඤානං නාලිනං උජුභාවාපාදනෙන කණ්ඨනාළං සමිමා යපෙන්වා සලිලපරිස්සාවන්තො සීසසණ්ඨිං ජල ලෙඛාය පරිච්ඡණ්දිත්වා සකෙන දක්ඛිණ හත්ථමුට්ඨිනා චුලාබද්ධං දළ්භං ගණ්හිත්වා යාව මම සිරං ආදාය අද්ධිකං පුරිසස්ස හත්ථෙ සමජ්ජෙමි තාව මම විත්තකිරිය වායො ධාතුචෙගො අවිච්ඡින්නො පචත්තතුති අධිට්ඨාය චුලාබද්ධං උද්ධාහිමුඛං උක්ඛිපි. තාවදෙව සීසබණ්ඨො පුට්ඨුතො හුත්වා තෙන දක්ඛිණ හත්ථ මුට්ඨිනාගහිතොයෙව පග්ගරන්තියා ලොහිතධාරාය සද්ධි අද්ධිකස්සහත්ථතාලෙ පතිට්ඨාසි, තස්මිංයෙව බණෙ වනාධිවත්ථා දෙවතා සාධුවාදමුඛරා පුජ්ඵවස්සං වස්සාපෙන්වා සීසස්ස ආරක්ඛං ගණ්හිංසු.

96.

සංසත්තරත්ත කලලෙ ද්ධිකපාණිබෙත්තෙන,
නික්ඛිත්ත සීස වරඛිජ සමුඛිහවාය;
එතස්ස දානමය පාරමිතාලතාය,
සබ්බඤ්ඤානා ඵලරසො ජනතං ධිනොතුං.

97. අථ සො අද්ධිකපුරිසො සුගණ්ඨවන කුසුම මාලාහි තං සීසං
අලංකරිත්වා පුගකුහුලිකාපුටෙ පක්ඛිපිත්වා සීසගති වෙගෙන අනුරාධපුරං
ගන්ත්වා ගොඨාභයස්ස දස්සෙසි, සො තං දිස්වා සඤ්ජනිතු මසක්කොන්තො
සංසයජ්ජත්තො අට්ඨාසි. අථ අද්ධිකපුරිසො රඤ්ඤො චුත්තවිධි මනුස්සරත්තො
තං සීසං ගහෙත්වා ආකාසෙ බිපිත්වා ‘‘සාමී! සිරිසඬ්ඝබොධිමහාරාජ! ත්ව
මෙත්ථ මෙ සක්ඛිහවා’’ති අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වා ආකාස මුද්දික්ඛමානො යාවි,
අථ තං දෙවතාධිග්ගහිතං සීසං නිරාලම්බෙ අම්බරෙ ලද්ධ පතිට්ඨං ගොඨාභයස්ස
අභිමුඛං හුත්වා.

98.

රාජා හමෙව සුභදො සිරිසඬ්ඝබොධි,
සීසජ්ජදාන විධිනාස්මි සම්ද්ධිවිත්තො;
ත්වං චාසි රජ්ජ සිරිලාභ සුබෙන දෙව,
ඵසොව හොතු පටිපන්න සහස්සලාභො’ති ආහ.

99. තං සුත්වා ගොඨාභයො සාමච්චො විම්භිතහදයො සීභාසනං සජ්ජෙත්වා
උපරි සෙතච්ඡත්තං කාරෙත්වා ඉධ දෙව! ඔතරාති යාවිත්වා තත්ථ ඔතිණ්ණං තං
සීසං නානාවිධාහි පූජාහි ආරාධෙත්වා නමස්සමානො බ්මාපෙත්වා මහතා
මහෙන ආලාභනකිච්චං කාරෙත්වා අඬ්ඝං කභාපණ්ණසහස්සෙන තොසෙත්වා
උයොයාජෙසි.

ඉති අජ්ඣත්තිකදාන පරිච්ඡෙදො අට්ඨමො.

100. සිරිසඬ්ඝබොධි රඤ්ඤො මහෙසී පන රඤ්ඤො පලාතභාවං ඤත්වා
‘‘අහඤ්ච තං අනුබ්බජාමි’’ති අඤ්ඤතර වෙසෙන දක්ඛිණද්වාරෙන
නික්ඛමිත්වා මග්ගං අජානන්ති උජුකමග්ගං පභාය තං තං ගාමං පවිසිත්වා
සාමිකං අපස්සන්ති හයෙන සාලිත්තාය ව පච්ඡිතුම්පි අසහමානා මලය දෙස
මෙව ගතොති වින්තෙත්වා වඬ්ඝමග්ගෙන ගච්ඡන්ති කොමලතාය සීසං
ගන්තුමසක්කොන්ති කාලං යාපෙත්වා තස්ස අරඤ්ඤායතනස්ස සම්පගාමස්මි.
රඤ්ඤොසිසදානජ්ජවත්තිං සුත්වා ‘‘සා හං වරාකී දස්සනමත්තම්පි

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

නාලත්ථ''න්ති සොක පරිපුණ්ණහදයා තමෙව වනසණ්ඩං අධිරුය්හ හත්තුනො කලෙබරං විවිතන්ති සමීපගාමෙසු මහජනං පුච්ඡන්ති අවන්දිනසඬිකෙතත්තා තත්ථ තත්ථ විවරන්ති සමීපගාමවාසීනො බාලකා ගොපාලකා කට්ඨභාරිකා ඉත්ථියො ච එතිස්සා විලාපං සුත්වා කම්පිත හදයා තාය සද්ධිං විවරන්ති. සා එවං විලුපමානා භීමියං සුපුප්ඵිතං විමලවාලුකං වනගුම්බං දිස්වා තත්ථ නිපතිත්වා භූමියං පරිවන්තමානා අතිකරුණං විලාපමකාසි, සො පදෙසො අජ්ජාපි විධවාචන''න්ති වොභාරියති.

101. සා මහතා රොදන්තෙ රොදනෙන තංරත්තිංත ත්ථෙව බෙපෙත්වා පුන දිවසෙ ඉතො චිතො ච විවරන්ති මහතා සොකග්ගිනා ඩය්හමානා සන්තාපං අධිවාසෙතුං අසක්කොන්ති එකස්මිං බුද්දක ජලාසයෙ නිපතිත්වා නිමුග්ගංයෙව මුච්ඡාවෙගෙන ද්වෙ තයො මුහුත්තෙ අතිවාහෙත්වා උපලද්ධපට්ඨොධා පරිලාභං නිබ්බාපෙසි, තං ධානමෙතරහි ච “නිබ්බාණ පොක්ඛරණි”ති ච සමඤ්ඤං අලභි.

102. තතො උට්ඨහිත්වා අනුභූමිං අනුරුක්ඛං අනුසිලා තලං ගවෙසමානා සොණ්ඩි සමීපෙ සයමානං දෙවතාධිග්ගහෙන සිගාලාදීහඅනුපහතං සුක්ඛං කවණ්ඨරූපං දිස්වා සොකවෙග ඵලිපතනෙව හදයෙන දළ්භතරං තං අලිංගිත්වා සයි, තාව භොතෙ වෙකල්ලෙන දුරාගමනෙන තත්ථ තත්ථ නිපතිත සරීර ඝාතෙන ච නිලන්ත රූපා මුච්ඡා සමකාලමෙව කාලමකාසි.

103. සමීපගාම වාසීනො සන්තිපතිත්වා මුද්ධාහි සිත්තස්ස රඤ්ඤො ච මහෙසියා ච සරීරං අමිහාදිසෙහි ඵ්ඨිතුඤ්ච න යොග්ගං, වත්තමානස්ස රඤ්ඤො අනිවෙදයිත්වා ආලාභන කිච්චං කාතුම්පි න යුත්තන්ති සම්මනෙතත්වා වස්සාතප නිවාරණාය කුට්ටිං කත්වා තිරච්ඡානප්පවෙසනිසෙධාය වතිඤ්ච කත්වා පක්කම්ඤ්ඤ.

104. ගොඨාහයො සිරිසඬ්ඨිසබ්බොධිරාජස්ස අනඤ්ඤ සාධාරණ ගුණප්පබණ්ඩං අනුස්සරන්තො දහරකාලතො පට්ඨාය වත්ථුත්තය සරණපරායණතං නිච්චං සීලරක්ඛණං සුගතාගම විචික්ඛණත්තං සකලකලාකොසල්ලං රජ්ජෙ අනත්ථිකතං දානසොණ්ඩි තං රක්ඛසදමනාදිකං දුක්කරවරිතකඤ්ච තස්ස නාම සවෙනතස්ස න පිතිමාවහති විසෙසතො “අද්ධිකදුග්ගතස්ස සහස්ස ලාභාය සහත්ථෙත සීසං කණ්ඨනාලතො උද්ධරිත්වා දානං සීසස්සාපි නිරාලම්බෙ ආකාසෙ අවට්ඨානං ව්‍යත්තතරාය ගිරාය සාධිජ්ජායඤ්චෙතං නිවෙදනඤ්චෙති අවිජරියං අබ්භූතං අධිට්ඨපුබ්බං අස්සුත පුබ්බඤ්ච නිම්මලවරිතං මම මහාපරාධකලඬිකෙ නෙව සද්ධිං චිරකාලං

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

පවත්නීස්සති, අහො අහං සුවිරට්ඨායිනා ඊදිසෙන අකිත්තීසද්දෙන සාධුහි නිණ්දනියො භවිස්සාමි විසෙසතො පන නිව්චකාලං කල්‍යාණ මිත්තභූතස්ස ඊදිසස්ස මහානුභාවස්ස අනපරෙධස්ස මහාපුරිසස්ස රජ්ජං අවිණිණ්දිත්වා වධං කාරෙසිං අඤ්ඤදත්ථු මිත්තදුහිකම්මෙන අහං පළිවෙඨිතො භවිස්සාමි”ති චිත්තෙන්තොයෙව භයසන්තා පෙහි නික්ඛන්ත සෙදො පවෙධමානො කථමිදිසා මහාපාපා මොචෙස්සාමිති උප පරික්ඛි.

105. අථ තස්ස දණ්ඩකම්මස්ස කරණවසෙන උළාරං තරං කුසලකම්මං කාතබ්බන්ති පටිභායි. අථ සො අමච්චෙ සන්නිපාතෙන්වා තෙහි සද්ධිං සම්මන්තෙන්වා කත නිව්චයො මහා සඬ්ඝෙනෙව තථෙව අනුසිට්ඨො මහතා බලකායෙන සද්ධිං ගන්ත්වා තස්ස අරඤ්ඤායතනස්ස අවිදුරෙ සෙනාසන්නිවෙසං කාරෙන්වා තස්ස මහාපුරිසස්ස දුක්කරපදාන සක්ඛිභූතං පුඤ්ඤට්ඨානං සයමෙව ගන්ත්වා සොණ්ඩිකා සමීපෙ අනුරූපට්ඨානං සල්ලක්ඛෙන්වා අත්තනො රාජානුභාවං දස්සෙන්තො ආලාභනට්ඨානං දෙවනගරමීව අලඬිකාරාපෙන්වා කෙවලෙහි මහන්තෙහි වණ්දනදාරුහි උච්චතරං චිතකං කාරෙන්වා භාරෙන පමාණෙන ව රඤ්ඤො සීසසදිසං ජම්බොනදකනකෙහි සකණ්ඨ නාළං සීසාකාරං සිප්පිහි කාරෙන්වා කවණ්ඨරූපෙ සඬ්ඝට්ඨිත්වා විවිධ රතන සමුජ්ජලං සුවණ්ණකිරිටං පිලණ්ඩාපෙන්වා මහෙසිඤ්ච තථෙව අලංකරිත්වා තෙ උභොපි කාසිකවත්ථසදිසෙහි මහග්ග දුකුලෙහි අවිජාදෙන්වා අනෙකරතනබ්බිතං සුවණ්ණසයනං ආරොපෙන්වා වණ්දන චිතකමත්ථකෙ යපෙන්වා පරිසුද්ධජොති පාවකං ජාලෙන්වා අනෙක ඛත්තියකුමාරපරිවාරිතො සයමෙව තත්ථ යත්වා අනෙකසප්පිසට්ඨතෙහි සිඤ්චිත්වා ආලාභන මහුස්සවං කාරෙසි.

106. තථෙව දුතිය දිවසෙපි මහතා ජණෙන ආලාභනං නිබ්බාපෙන්වා තස්මිං යනෙ චෙතිය භවනං වට්ටුලාකාරෙතුං වට්ටතීති චිත්තෙන්වා අමච්චෙ ආමන්තෙන්වා එතරහි අනෙකභූමිකං අතිවිසාලං කතකමය වට්ටුලසරං කාරෙතුං සකතා ආයති පරිහාරකානං අභාවෙන නජ්ජවත්තති රට්ඨවිලෙපකාපි සුවණ්ණලොහෙන නාසෙන්ති තස්මා අලොහනීයං සුඛපරිහාරාරහං පමාණයුත්තං වට්ටුලසරඤ්ච චෙතියඤ්ච නචිරස්සෙව කාතුං යුත්තන්ති මන්තෙන්වා මහාබලකායං නියොජෙන්වා චුත්තනියාමෙනෙව ද්විභූමකං වට්ටුල භවනං නිමිමාපෙන්වා තස්ස අබ්භන්තරෙ සුගතධාතුනිධානං පූජනීයං චෙතියඤ්ච කාරාපෙන්වා මහුස්සදිවසෙ මහාසඬ්ඝස්ස තං දස්සෙන්වා “එසො භන්තෙ සිරිසඬ්ඝබ්බොධි මහාරාජා පුබ්බෙ එකච්ඡත්තෙන ලඬිකාතලෙ රජ්ජං කාරෙසි, ඉදානි මයා තස්ස රඤ්ඤො චෙතියරූපස්ස කිත්තිමය සරීරස්ස ඡත්තාධිජත්තං විය ද්විභූමකං වට්ටුලවිමානං කාරෙන්වා චෙතියසීසෙ කිරිටං විය

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

කනකමයං ථූපිකඤ්ච යොජෙත්වා සබ්බෙහි දෙවමනුස්සෙහි මාන නීයතං
චණ්දනීයතංව පාපිතො’’ති වත්වා චෙතියසරස්ස අනෙකානි ගාමක්ඛෙත්තානි
පරොසහස්සං පරිවාරජනංව නියාදෙත්වා පබ්බතපාදෙ අනෙකසතපාසාද
පරිචෙණුවඬිකමන රත්තිට්ඨාන දිවාට්ඨාන ධම්මසාලාගොපුරපාකාරාදි
අවයවසහිතෙ විවිධෙ සඬ්ඝාරාමෙ කාරෙත්වා තත්ථ වසන්තස්ස අනෙකානි
සහස්සස්ස හික්ඛුසඬ්ඝස්ස නිව්චං පච්චයලාභාය අනෙකානි සපරිජනානි
ගාමක්ඛෙත්තානි දත්වා ‘‘මහා ලෙඛරට්ඨස්ස සමුස්සිතධජායමානො අයං
මහාවිහාරොලඬිකා භූමිසාමිකානං ඛත්තිය ජනානං කුලධනභූතො සබ්බෙහි
ඛත්තියෙහි අපරිභාපනිය විභවො නිව්චං පාලනීයො’’ති මහාජනකායස්ස
මජ්ඣෙ ඛත්තිය කුමාරානං ආදිසිත්වා අනුරුධපුරං ගතොපි තස්සෙ ච
පාපකම්මස්ස නිරාකරනාය තෙසු තෙසු විහාරෙසු මහත්තානි පුඤ්ඤකම්මානි
කාරොපෙසි, තතොප්පභූති ලඬිකාධිපච්චාමුපගතෙ හි ඛත්තියෙහි මහා මච්චාදීහි
ච සො හත්ථවනගල්ලමහාවිහාරො අන්තරත්තරා පටිසඬ්ඛරීයමානො අපරිහීන
පරිහාරො පවත්තකකි.

ඉති වට්ටුලවිමානුජපත්ති පරිච්ඡෙදො නවමො.

107. අථාපරෙන සමයෙන කදාවි කස්මිං විහාරෙ නිවසතො මහා
හික්ඛුසඬ්ඝස්ස අන්තරෙ කෙචි මහාථෙරො අමහොකාසිකො හුත්වා
අන්තොවිහාරෙ එකස්මිං පදෙසෙ නිසිදිත්වා භාවනමනුයුජන්තො විපස්සනං
වඩ්ඤත්වා මහාමෙදනියා නිග්ඝොසෙන ආකාසං පුරන්තො අරහත්තං පාපුණි.

108. තදා උපතිස්සො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙන්තො නිසිඨසමයෙ භයාවහං
තං පථවිසද්දං සුත්වා කිං වා මෙහවිස්සතිති සන්තාපෙන නිද්දං අලභමානො
සොකෙන සන්තප්පෙති, අථ තං සෙනවිජත්තා ධිවත්ථා දෙවතා ‘‘මහායි
මහාරාජ! ඉතො කාරණාකිද්විතෙ අවමඬිගලං නත්ථී
හත්ථවනගල්ලමහාවිහාරෙ කෙචි මහාථෙරො අරහත්තං පාපුණි’’ති ආහ, තස්ස
අරහත්තප්පත්තිකාලෙ පථවිනිග්ගොසස්ස කාරණං කිංතු චුත්තෙ සො ථෙරො
පුබ්බෙ පුඤ්ඤකම්මං කරෙන්තො ආකාසෙන සද්ධිං පථවිං උන්නාදෙත්වා
අරහා භවෙය්‍යන්ති පත්ථනං යපෙසි තස්ස ඵලමිදන්ති සමස්සාසෙසි.

109. තං සුත්වා රාජා අවසෙසහික්ඛුනං අරහත්ථප්පත්තිතො විසිට්ඨතරො
තස්ස කිලෙසවිජයොති පසන්නහදයො තං මහාථෙරං නමස්සිත්වා තස්ස
අසවක්ඛයස්ස මහුස්සවෙ ආසනභූතං භූමිප්පදෙසද්ව පාසාදකරණවසෙන
සම්මානිස්සාමිති වින්තෙත්වා මහාබලකායමාදාය තත්ථ ගන්ත්වා තස්මිං
පදෙසෙ පඤ්චභූමකං මහාපාසං කාරෙත්වා විවිධ විත්තකම්මෙහි

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

සමලඬිකාරාපෙත්වා කනක බවිත තම්බමය පත්ථරෙහි ඡාදෙත්වා දෙවවිමානං විය සජ්ජෙත්වා තං බිණාසව මහාතෙරං සහික්ඛුසඬිසං තත්ථ වාසෙත්වා චතුහි පච්චයෙහි උපට්ඨාපෙත්වා සපරිජනාති ගාමක්ඛෙත්තාති පාසාදසන්තිකාති කත්වා පක්කාමි.

110. තතො දීඝස්ස අද්ධුනො අච්චයෙන මලයදෙසවාසිනො කෙවි වොරා එකතො හුත්වා ගාමවිලොපං කත්වා මහන්තෙන ධනලාභෙනමත්තා ධනං දත්වා බලකායං උජ්ජාදෙත්වා යෙහුයො සෙරිනො හුත්වා මහන්ත මහන්තෙ විහාරෙව විලුම්පන්නා සුවණ්ණපත්ථරච්ඡදනං ගණ්හන්නා මහාපාසාදං විද්ධංසිත්වා පාතයිංසු.

111. තදා මොග්ගල්ලානො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙත්තො තං පවත්තිං සුත්වා තෙසං සන්තිකෙ වරෙ පසෙත්වා දානසාමභෙදෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං භිණ්දි, තෙ වොරා භිණ්දන්තා ඉතරෙතරෙහි යුජ්ඣිත්වා සයමෙව දුබ්බලා අභෙසුං, අට්ඨො රාජා තෙ අසමග්ගෙ ඤත්වා අත්තනො සෙනං ගහෙත්වා තත්ථ ගන්ත්වා තෙ විසුං විසුං ගහෙත්වා නිග්ගය්හ රට්ඨෙ අභයහෙරිං වරාපෙත්වා ජනපදං සුජ්ජතිට්ඨිතං කත්වා තෙහි අපවිද්ධවිහාරෙ පාකතිකෙ කාරෙත්වා මහාපාසාදං සුවණ්ණ ගණ්හනකාලෙ පාතෙසුං තී සුත්වා “පුබ්බෙවිය සුවණ්ණපත්ථරෙහි ඡාදිතො පච්ඡාපි ඊදිසි විපත්තිජායිස්සති”ති ඤත්වා තෙභූමකං කාරෙත්වා යථාපුරෙ පාසාදං නිමිමාපෙත්වා මත්තිකා පත්ථරෙහි ඡාදෙත්වා වට්ටුලභවනං පටිසංඛාරෙත්වා සබ්බසඬිසාරාමඤ්ච පාකතිකං කාරෙත්වා පක්කාමි.

ඉති පාසාදුජ්ජන්ති පරිච්ඡෙදො දසමො.

112. අථ ලඬිකාලඬිකාරභූතෙසු විසාලපුඤ්ඤද්ධිවික්කමෙසු රතනත්තයමාමකෙසු අනෙකෙසු ලඬිකානාටෙසු කිත්තිපුඤ්ජාවසෙසෙසු ජාතෙසු අපෙතනීතිමග්ගෙසු රජ්ජපරිපානොච්ඡිතවිධානවිරහිතෙසු මුදුභූකෙස්වෙවාමච්චජනෙසුව යෙහුයොන අඤ්ඤමඤ්ඤං විරුද්ධෙසු චත්තමානෙසු ලඬිකාවාසිනං පුරාකතෙන කෙනාපි දාරුණෙන පාපකම්මිනා නානාදෙසවාසිනී අවිදිතසත්ථුසමයා පවිට්ඨමිච්ඡාදිධිගහණා පච්චත්ථිසෙනා ජම්බුදීපා ඉධාගමිම සකලලඬිකාදීපං අනෙකාතඬික සඬිකුලමකාසි.

113. තදාතාය පච්චත්ථිසෙනාය ගාල්හතරං නිජ්ජිලියමානා රාජ රාජ මහාමත්තාදයො අනෙකසහස්සජනකායා ච භයවකිතභද්‍රයාසකතාණ ගවෙසිනො ජඩ්ඞිතගාමනිගමනගරා තත්ථ තත්ථ ගරිදුග්ගාදො කිච්ඡෙන වාසං කජ්ජෙසුං තතො සුගතදසනධාතුරක්ඛාධිකතා උත්තරමුලවාසිනො මහායතයො

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

දන්තධාතුවද්ව පත්තධාතුවරද්ව ගහෙත්වා කුන්තමලයාභිධානං ගිරිදුග්ගං දුප්පවෙසං ජනපදමුපාගමිම තත්ථාපි තම්පට්ඨග්ගිකුමසමත්ථා භූමියං නිදහිත්වා යථාකාමං ගතා.

114. තතො පුබ්බෙ ජයමහාබොධිදුමිණ්දෙන සහ සකලජම්බුදිපාධිපතිනා දිනකරකුලතිලකෙන ධම්මාසොකනරිණ්දෙන පෙසිතානං අත්තනා සමාන ගොත්තානං රාජපුත්තානං නත්තපන්නතාදිපරම්පරාගතස්ස විජයමල්ලනරාධිපස්ස ඔරසපුත්තො විජයබාහු නරිණ්දා නාම රාජා සුවිඤ්ඤාතබ්බසමයන්තරො සත්තසමාවිණ්ණ සුනිතිපථො සම්පන්නබලවාහනො ජම්බුද්දොණිං නාම පුරවරංමාපෙත්වා තත්ථ වසන්තො මහතා බලකායෙන කතසකලපච්චත්ථිවිජයොකුන්ත මලයභූමිජ්ජදෙසනො භගවතො දන්තධාතුවච්චාරකං පත්තධාතුවරඤ්ච ආභරාපෙත්වා සුරසන්දනසදිසමතිවිරොචමානං විමානං මාපෙත්වා තස්මිං තං ධාතුයුගළං නිවෙසෙත්වා මහතා උපහාරවිධානා සාදරමුපට්ඨහන්තො භගවතො චතුරාසිතිධම්මක්ඛණ්ඩනෙ මහන්තං ප්‍රඤ්ඤාපදානං ජනයන්තො ධම්මිකසිරිසඬ්ඝබොධිමහාරාජසිරොදානාපදානසිද්ධක ඛත්තභූතෙ අනෙකඛිණාසවසහස්ස වරණරජොපරිපුතමනොභරභූමිභාගෙ ගොඨාභයමහාරාජෙන කාරිතෙ හත්ථවනගල්ලමහාවිහාරමණ්ඩනායමානෙ වට්ඨලවිමානෙපුරා රට්ඨ විලොපාගතාය වොලකෙ රළාදිකාය තිත්ථියසෙතායමහාවෙතියං උදරෙ හින්තමත්තෙ ජීවිතෙ විය ධාතුභට්චාරකෙ අන්තරහිතෙ හදයවත්ථුමංසමීච සුවණ්ණරන්තාදිකම පහරිත්වා විද්ධස්තං පිණ්ණුධාරවිධිනා පටිසංචරොත්තො පුජ්ථාධානත්ත යතො පට්ඨාය සක්කච්චං විනාපෙත්වා මහන්තං සුවණ්ණ ථූපිකාමහද්ව කාරෙත්වා සපරිජනානි ගාමක්ඛෙත්තාදීනි ච දත්වා තත්ථ නිවසන්තානං භික්ඛූනං නිබද්ධදානවට්ඨං පට්ඨපෙත්වා තං හත්ථවනගල්ල මහා විහාරං සබ්බථා සමිද්ධමකාසි.

115. අථ තස්මිං ලඬ්ඝකානාමෙ කිත්තිසරිරාවසෙසෙ ජාතෙ තස්ස තුජවරො පරක්කමභූජො නාමරාජා අම්භාකං භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස බොධිමූලෙ නිසිදිත්වා මාරබලං විධමෙත්වා සම්බොධිරජ්ජප්පත්තිනො පට්ඨාය අට්ඨසතාධිකවස්සසහස්සෙ චතුච්ඡතියා ච වච්ඡරෙසු අතික්කන්තෙසු සම්පත්තරජ්ජාභිසෙකො අනෙකවිධසඬ්ගභවත්ථුහි සඬ්ගහිතමහාජනො චතුපච්චයදානෙන සත්තසමාරාධිතා නෙකසහස්සභික්ඛූසඬ්ඝො භුජබලවිධුතාරාතිරාජකුලාවලෙපො අනෙක මණි රත්තසමුබ්භාසිතරතනකරණ්ඩකඤ්ච පඤ්චහි සුවණ්ණසහස්සෙහි සොචණ්ණකරණ්ඩකඤ්ච පඤ්චවීසතියා රජතසහස්සෙහි රජතකණ්ඩකඤ්ච දාඨාධාතුහදන්තස්ස කාරාපෙත්වා අතීච පසන්නහදයො සුහුමුත්තෙන තත්ථ

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

සම්පයන්තො අත්තනොනගරඤ්ච ධන්තධාතුමණ්දිරඤ්ච සක්කඤ්චං
සමලඬ්ඬිකාරාපෙත්වා බහුමාන පුරස්සරොදසනධාතුවරමාදාය අනෙකානි
හගවතො වරියාපදානානී සමනුස්සරිත්වා පුරා නෙකභූපතයො
පාටිභීරසණ්දස්සනෙන පසාදිතා ඉති පවත්තකථාමතරසෙනෙව මෙ සවනසුගලං
පරිපීනිතමධුනාපි කෙනවි පාටිහාරියවිසෙසෙන මම චක්ඛුපටිලාභො සඵලො
කාතබ්බොති සාදරමාරාධනමකාසි.

116. තස්මිං බණෙ සා දසනධාතු තස්ස කරපඬකපේ
රාජහංසිවිලාසමාතන්වතී පාටිභීරමකාසි. කථන්ති වෙ? යථා අන්තිමහවෙ මාතු
තුච්ඡිතො ජාතමත්තොව බොධිසත්තො නරවරකරතොපනීතදුකුලචුම්බටකතො
ඔතරත්තොව බාලො සමානොපි සොළසවස්සුද්දෙසිකො විය අමණ්ඩිතොපි
අනෙකවත්ථාහරණවිභූසිතො විය භූමියා ගව්ඡන්තොපි ආකාසෙන ගව්ඡන්තො
විය සබ්බෙසං ජනානං පටිහාසි, තථෙව තත්ථ තදා දන්තධාතුවරධාරකො
සුගබ්බිමා කාර සලක්ඛණාවයවෙන රූපෙන භාසමානො අනෙකවිධරංසිනිකරෙ
විකීරන්තො තත්ථ සන්තිපතිතානං ජනානං මානනං ජානෙසි. චුත්තඤ්ඤි.

117.

“ලඬ්ඬිකාධිනාථකරපඬකපේ රාජහංසි,
නිම්මාය සා දසනධාතු මුනිණ්දරූපං;
නෙකෙහි රංසිවිසරෙහි සමුජ්ජලන්තී,
සබ්බාදිසා ච විදිසා සමලඬ්ඬිකරිත්ථ.

118.

දිස්වා තමබ්භූතමතීව පසන්තවිත්තො,
සම්පත්තවක්කරතනො විය චක්කවත්ති;
සෙට්ඨෙහි නෙකරතනාහරණාදිකෙහි,
පුපේසි ධාතුමසමං මනුජාධිනාථො.

119. තතො ජීනදන්තධාතුවරජ්ජසාදකාලමිහි තෙජොබලපරක්කමමිහිමො
පරක්කමබාහුමහානරිණ්දො පුලත්ථිපුරනිවාසිනිං කතලොක සාසනවිලොපං
සරාජිකමනෙකසහස්සසංඛ වොලකෙරළවාහිනිව
නෙකදෙසමහිපාලමත්තමාතඬ්ඬිගකෙසරිවික්කමං දුරතික්කමං
ලොකසාසනසඬ්ඬිගහකරණවසෙන වවිතසකලලොකං සම්පන්තබලවාහනං
ලඬ්ඬිකාරජ්ජගහණත්ථිනං තබ්බලිඬ්ඬිගවිසයාගතමතිසාහසං
වණ්දහානුමනුජාධිපංච සසාමන්තකහවනමුපනීය සකල
ලඬ්ඬිකාදීපමෙකවිජත්තංවිධාය අත්තනොපිතුමහාරාජතො

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

දිගුණංලොකසාසනසඬගහං කරොන්තො කදාවි සඩ්ඝස්ස
කඨිනච්චරානිදාතුකාමො කප්පාසපරිකම්මකන්තනාදිකානි සබ්බකරණීයානි
එකාහෙනෙව නට්ඨපෙත්වා පච්චෙකමනෙකමහග්ග්ග රුහණ්ඩමණ්ඩිතානි
සසාමණිකපරික්ඛාරානි අසීතිමත්තානි කඨිනච්චරානි දාපෙත්වා ලොකස්ස
සාධුවාදෙන දසදිසං පුරෙසි.

120. එවමඤ්ඤානිපි බහුනි ලොකවිමහයකරානි පුඤ්ඤපදානානි
සම්පාදෙන්තො සො පරක්කමබාහුමහානරිණ්දො හත්ථවනගල්ල විහාරෙ
අත්තනො පිතුමහාරඤ්ඤො ආළාහනට්ඨානෙ මහාවෙනියං බණ්ඩාපෙත්වා
තත්ථෙව අණෙකඛිණාසවසහස්සපරිභුත්තං පාසාදවරං චිරකාල චිනට්ඨං සුත්වා
ධනුකෙතකිවත්ථුවංසෙ ජාතං සද්ධාදිගුණසම්පත්ති සමුදිතං පතිරාජදෙව
නාමකං අමච්චවරං පෙසෙත්වා තෙන අනෙකසහස්සධනපරිච්චාගෙන
භූමිත්තිතයමණ්ඩිතං සුමනොහරං පුරෙ පියතං පාසාදං කාරාපෙත්වා තත්ථ
නිවසන්තානං අනෙකසං භික්ඛූනං නිබද්ධ පච්චයදානං පවත්තෙසි.

121. තත්ථෙව වට්ටුලවිමානස්ස හෙට්ඨිමතලෙ ගොපානසියො යපෙත්වා
සමන්තා ඡදනරූපං කාරෙත්වා ද්විභූමකං විමානං තිභූමකමකාසි
තත්ථෙවලඬිකාදීපෙ අභූතපුබ්බං ජිනමණ්දිරං කාරාපෙතුකාමො
වට්ටුලවිමානතො උත්තරදිසාහාගෙ පයමං පොරිසප්පමාණං සිලාතලපරියන්තං
බණ්ණිත්වා පංසුනි අපනෙත්වා නදීවාලුකාහි පුරෙත්වා
කුඤ්ජරරාජවිරාජිතආධාරබණ්ඩකතො පට්ඨාය යාව පුපිකං අට්ඨංසවිහාගෙන
භිත්තිච්ඡදනානි විහත්තානි කත්වා පච්චෙකං
නානාවණ්ණවිවිත්තානමට්ඨවිධානං භිත්තිහාගානමුපරි
කෙලිපරිහාසරසජනකනානාවෙසවිලාසභූසිතපහුතභූතකිංකරපරිගතවිට්ඨකම
ණ්ඩලමණ්ඩිතං පමුඛපරියන්තෙ විවිධවිත්තරූපමනොහරමුච්චතරං ඉසීකාහි
නිවිතං කතසුධාපරිකම්මං මකරතොරණමණ්ඩලඤ්ඤව නිමිතිත්වා
අන්තොවිරචිතානි මනොහරමාලාකම්මලතා කම්මාදි නානාවිධ විත්තකම්ම
සමුප්පලං සුවිහිතසොපානද්වාරකවාටං සමලඬිකතට්ඨානලිල්හමනොහර
සජීවජිනසං කාසපට්ඨිමබරූපවිභූසිතං පට්ඨිමබස්ස දක්ඛිණතො සනසිලාවිහිත
සුගතරූපපතිමණ්ඩිතං තිභූමකං මහා විමානං කාරෙසි.

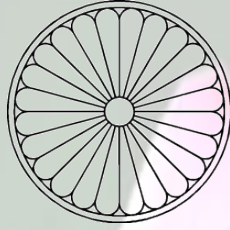
ඉති අට්ඨංස විමානුප්පත්තිපරිච්ඡෙදො එකාදසමො.

122.

විද්ධස්තසංඛරණතො නවකම්මුනාවා,
බෙත්තාදිදානවිධිනාව අනාගතෙපි;

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

යෙ සාධුවො පරිහරන්ති ඉමං විහාරං,
නාමද්ව කාරම්පි තෙසම්හාලිඛන්තු.

සබ්බදාතං ධම්ම දාතං ජිනාති,
සබ්බරසං ධම්ම රසං ජිනාති;
සබ්බරතීං ධම්ම රතීං ජිනාති
තණ්හාක්ඛයො සබ්බදුක්ඛං ජිනාති

(ධම්මපදය තණ්හා වග්ගො)

ධම්මාරාමො ධම්මරතො - ධම්මං ධුත්ථිච්ඡන්දයං;
ධම්මං ධුත්ථස්සරං නික්ඛු - සද්ධම්මා හ පරිනායති.

(ධම්මපදය නික්ඛු වග්ගො)

ධම්මො පතොසො සුගතාප්පසන්ථො,
තරණීච සංසාර මහණ්ණවස්ස;
බ්‍රහ්මාසුරාදීනි අමස්සනීයෙතා,
රසො රසානං පරමො තිලොක්කො.

මහාගඳො මච්චුපරා පහානො,
සබ්බිනිනාසාය විසෙසමන්තො;
සබ්බන්ති දානෙත ච කප්පරුක්ඛො,
චිත්තමණී අද්දසටොච ධම්මො.

ධම්මං විනා තන්ති ජිනාච මානා,
තමෙව තාණං සරණං පනිට්ඨා;
තස්මා හි තො කිච්චමඤ්ඤප්පනාය,
සුඤ්ඤාච ධාරෙච වරාච ධම්මෙ.

(භස්වාහිනී)

චිරං නිට්ඨතු ලොකස්මිං - සම්මා සම්බුද්ධ සාසානං!

ධර්ම උත්තම පිණිසයි.....